

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Ermənilər
atəş açdı, bir
hərbçimiz
yaralandı
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 13 fevral 2024-cü il Çərşənbə axşamı № 27 (8400) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Seçkidən sonra ilk tədbir və Prezidentin hərbi geyimdə mesajları

Siyasi ekspert: "Heç bir halda Ermənistanı alet etməklə bölgəni yenidən qarışdırmağa cəhd edən neoimperialist qüvvələrə fəaliyyət imkanı verməyəcəyik"

yazısı səh.4-də

Bu gün Konstitusiya Məhkəməsi İlham Əliyevin prezidentliyini təsdiq edəcək

yazısı səh.3-də

Moskvadan Bakıya şifrəli mesaj - 2025-dən sonra da...

yazısı səh.9-da

Ağdamdakı Monitoring Mərkəzi ləğv olunur? - açıqlama

yazısı səh.6-da

Avropa İttifaqının səfiri XİN-ə çağırıldı - "binokl diplomatiyası"na ciddi irad

yazısı səh.9-da

Separatizmdən qurtulmuş ərazilərdə hüquqi dövlət quruculuğu sürətlənir

yazısı səh.7-də

Fransada türklərə niyə vəzifə verilmir - fərqli baxışlar

yazısı səh.13-də

İranın Azərbaycandan yan keçən dəhlizlə bağlı həşiri - Ermənistanla ortaq layihə

yazısı səh.12-də

İki məktəbliyi öldürən "sürücü" ömürlük ala bilərmi? - hüquqşünas rəyi

yazısı səh.15-də

Ermənistanın mina sahələrinə dair verdiyi 8 formulyar qeyri-dəqiqdir

yazısı səh.3-də

BRÜSSEL FORMATI QAYIDIR, FRANSA SAKİTLƏŞİR? - YENİ MƏRHƏLƏ

Mişelin Əliyevdən xahişinin ardınca Paşinyan növbəti dəfə sülh prosesini pozmağa yönelik sərəm iddialarla çıxış etdi; Ermənistanın baş nazirindən ziddiyyətli, məsuliyyətsiz açıqlamalara Bakıdan sərt cavablar verildi

yazısı səh.5-də

Sahibkarların əl-qolunu bağlayan problemlər - əlavə dəstək mexanizmləri...

İqtisadçı-ekspert torpaqların təyinatının dəyişdirilməsi ilə bağlı məsələnin həllinin zəruriliyindən danışdı; "Yabancı ot da bitməyən ərazilərimiz var ki, sənədlərdə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaq olduğu üçün toyuq hini də tikə bilmirlər"

yazısı səh.10-da

Muxtar Babayev
COP28-in
prezidenti ilə
görüşdü

yazısı səh.3-də

Eldəniz Əmirov:
"İnvestisiyaların
ölkəyə cəlb olunması
üçün mütləq şəkildə
əlverişli investisiya
mühiti
yaradılmalıdır"

yazısı səh.11-də

Ani körpüsünün
sirri - deputat
Ankaradan
İrəvana jestin
səbəbindən
danışdı

yazısı səh.6-da

“WhatsApp”da pul yığıb terrorçuluğu maliyyələşdirən şəxs həbs edildi

Beynəlxalq terrorçuluğu maliyyələşdirən şəxs Azərbaycanda həbs edilib.

APA xəbər verir ki, Bakı şəhəri Səbəyel Rayon Məhkəməsi tərəfindən Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinə aparılan cinayət işi üzrə Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı Əliyev Yusif Sultan oğlu barədə həbs-qətimkan tədbiri seçildiyi məlum olub.

Yusif Əliyevə elan edilmiş ittihamla əsasən, onun “Telegram” və “WhatsApp” sosial şəbəkələrində müxtəlif qapalı qruplar yaradaraq topladığı pul vəsaitlərini beynəlxalq terror təşkilatının maliyyələşdirməsi məqsədilə xarici ölkələrə köçürdüyü müəyyən edilərək cinayət məsuliyyətinə cəlb olunması təmin edilib.

Davam edən cinayət işi üzrə Yusif Əliyev Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 214-1-ci (terrorçuluğu maliyyələşdirmə) maddəsi ilə təqsirləndirilir.

İşçilərin maaşını verməyən şirkət 20 min manat cərimələndi

Bakının Qaradağ rayonunda işçilərin əmək hüquqlarını pozan şirkət cərimələnib.

Bu barədə Musavat.com-a Qaradağ Rayon Prokurorluğundan məlumat verilib.

Bildirilib ki, “International Technology and Construction” Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti tərəfindən bir neçə şəxsin əmək hüquqlarının pozulması barədə daxil olan vətəndaş müraciətləri əsasında rayon prokurorluğunda araşdırma aparılıb.

Araşdırma zamanı qeyd olunan cəmiyyətin qanuni təmsilçisi Fuad Fətəliyev tərəfindən bir neçə şəxsin qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada əmək müqaviləsi hüquqi qüvvəyə minmədən işlərin görülməsinə cəlb edilməsi və əmək haqqının ödənilməməsi müəyyən edilib.

Fakt üzrə Qaradağ Rayon Prokurorluğunda hüquqi şəxs barəsində İnzibati Xətlər Məcəlləsinin 192.1-ci (əmək müqaviləsi (kontraktı) hüquqi qüvvəyə minmədən işəgötürən tərəfindən fiziki şəxslərin hər hansı işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi) və 192.4-cü (işçinin əmək haqqının ödənilməsində qanun pozuntularına yol verilməsi) maddələri ilə inzibati xəta haqqında iş üzrə icraat başlanaraq baxılması üçün aidiyyəti üzrə məhkəməyə göndərilib.

Məhkəmənin qərarı ilə hüquqi şəxs 20 min manat məbləğində inzibati cərimə edilib.

 Musavat.com

Ermənilər atəş açdı, bir hərbiçimiz yaralandı

Fevralın 12-də saat 13:37 radələrində Azərbaycan-Ermənistan sərti dövlət sərhədinin Zəngilan rayonu ərazisində keçən hissəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin Qafan rayonunun Nərkın-And yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqeyindən Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının Zəngilan rayonunun Kolluqışlaq kəndi ərazisində yerləşən mövqeyinə atəş açılıb.

Təxribat nəticəsində Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi qulluqçusu əsgər Xəlilzadə Pərviz Ağakişi oğlu yaralanıb. Hərbi qulluqçu helikopterlə ixtisaslaşmış tibb müəssisəsinə təxliyə edilib.

Baş vermiş hadisə, o cümlədən qarşı tərəfdən atəşin açılması anı videomüşahidə kameraları vasitəsilə qeydiyyata alınıb.

Hazırda əməliyyat şəraiti sabitdir və bölmələrimizin nəzarəti altındadır.

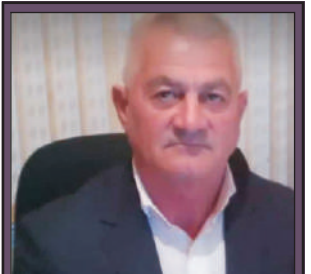
Ermənistan tərəfinin bu növbəti təxribatına görə məsuliyyət tam şəkildə Ermənistanın hərbi-siyasi

rəhbərliyinin üzərinə düşür.

Respublika Hərbi Prokurorluğundan bildirilib ki, Xəlilzadə Pərviz Ağakişi oğlunun düşmən tərəfdən odlu silahdan açılmış atəş nəticəsində yaralanması barədə Qubadlı hərbi prokurorluğuna daxil olmuş məlumat əsasında Qubadlı hərbi prokurorluğunun işçiləri tərəfindən izahatlar alınıb: “Hərbi prokurorluğun kriminalistika və informasiya texnologiyaları idarəsinin əməkdaşları ilə birlikdə müvafiq zəruri tədbirlər görülmüş,

hadisə yerinə baxış keçirilmiş və digər hərəkətlər icra edilmişdir. Fakt üzrə Qubadlı hərbi prokurorluğunda Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 29,120.2.12-ci (milli, irqi, dini ədavət və ya düşmənçilik niyyəti ilə qəsdən adam öldürməyə cəhd) maddəsi ilə cinayət işi başlanılaraq şahidlər dindirilmiş, müvafiq ekspertizalar təyin edilərək, icraya yönəldilmiş və təxirəsalınmaz zəruri istintaq hərəkətləri həyata keçirilmişdir.

Hazırda istintaq davam etdirilir, qanunvericiliyin və beynəlxalq hüququn hamılıqla qəbul edilmiş norma və prinsiplərinin tələblərinə uyğun olaraq bütün tədbirlərin görülməsi təmin olunacaq. Allahdan hərbiçimizə şəfa diləyirik.

Astarada müəllim dərs zamanı ölüb

Astarada müəllim dərs zamanı dünyasını dəyişib.

APA-nın cənub bürosunun verdiyi məlumata görə, hadisə fevralın 1-də Astara rayonunun Artupa kənd orta məktəbində baş verib.

Tarix müəllimi Baloğlan İsmayıl oğlu Əliyev ilk dərs zamanı ölüb. Müəllimin dərs zamanı qəflətən halının pisləşdiyi və yüksək təzyiqdən öldüyü bildirilir.

Qeyd edək ki, Baloğlan Əliyev 40 ildən çox pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olub. O, Artupa məktəbində müəllim, dərs hissə müdiri və məktəbin direktoru vəzifəsində çalışıb.

Astara Təhsil Sektorunun metodisti olan B.Əliyevin yanvar ayında 65 yaşı tamam olub, təqaüdə çıxmağa hazırlaşmış.

Dərs saatına görə rüşvət alan direktora höküm oxundu

Ağdam Musiqi Kollecinin rüşvətdə təqsirləndirilən direktoru Rafail Musayevin cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi başa çatıb.

“Qafqazinfo” xəbər verir ki, Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə R.Musayev Cinayət Məcəlləsinin 311.3.2 və 311.3.3-cü (təkrar və külli miqdarda rüşvət alma) maddələri ilə ittiham edilib.

Araşdırmalar zamanı məlum olub ki, R.Musayev 15 müəllimdən dərs saatlarını artırmaq üçün rüşvət götürüb. O, həmçinin kursdan kursa keçmək üçün bəzi tələbələrə yaxınlarından da pul tələb edərək alıb.

Məhkəmə 69 yaşlı R.Musayevi qeyd edilən maddələr üzrə təqsirli bilib. Ona 5 il azadlıqdan məhrumetmə cəzası verilib. Lakin cəzası 3 il sınaq müddəti təyin edilməklə şərti hesab edilib. Həmçinin R.Musayev barəsində seçilmiş ev dustaqlığı qətimkan tədbiri də ləğv edilib.

Mərkəzi Bank ən çox şikayət edilən sığorta şirkətlərinin adını açıqladı

Son bir ildə Azərbaycanda avtomobillərin icbari sığortası üzrə ən çox şikayət edilən şirkət “Xalq Sığorta” (3,80 indeksi ilə) olub.

“APA-Economics” xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Mərkəzi Bankının yanvar ayı üzrə açıqladığı şikayət in-

deksində bildirilib. Məlumata görə, ötən ay ən çox şikayət edilən şirkətlər siyahısında - könüllü ləğv edilən “Azərsığorta” 2.10 indeksi ilə (0,51 bənd artım) ikinci, “Bakı Sığorta” isə 1.72 indeksi ilə (əvvəlki aylarla müqayisədə 0.05 bənd artım) siyahıda üçüncü olub.

Qeyd edək ki, avto-icbari

sığorta icazəsi ləğv edilən “AZSİĞORTA”, “İpək Yolu Sığorta”, “A-Group Sığorta”, lisenziyası ləğv olunmuş “Günay Sığorta” və “Naxçıvan Sığorta” üzrə göstəricilər siyahıda nəzərə alınmayıb. Digər sığorta şirkətləri üzrə göstəriciləri aşağıdakı kimidir:

Cədvəl. Avto-icbari sığorta üzrə şikayət indeksi, Fevral 2023 - Yanvar 2024

Sığortaçılar	Şikayət indeksi
"Xalq Sığorta" ASC	3.75
"Azərsığorta" ASC	2.10
"Bakı Sığorta" ASC	1.72
"AtaSığorta" ASC	1.18
"Atəşgah Sığorta" ASC	0.94
"Paşa Sığorta" ASC	0.59
"Meqa Sığorta" ASC	0.41
"Azərbaycan Sənaye Sığorta" ASC	0.39
"Qala Sığorta" ASC	0.35

 - yuxarı şikayət indeksi (hesablama nəticəsində əldə olunan orta göstəricidən yuxarı olan)
 - orta şikayət indeksi
 - aşağı şikayət indeksi (hesablama nəticəsində əldə olunan orta göstəricidən aşağı olan)

Bu gün Konstitutsiya Məhkəməsi İlham Əliyevin prezidentliyini təsdiq edəcək

Dövlət başçısına seçkidəki qələbəsinə görə təbriklər gəlməkdə davam edir; inauqurasiya mərasiminin Qarabağda olacağı istisna deyil

Fevralın 11-də Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) növbədənəkar prezident seçkisi ilə bağlı iclası keçirilib. MSK qərara alıb ki, prezident seçkisinin nəticələri barədə Mərkəzi Seçki Komissiyasının Protokolu təsdiq edilərək seçkilərə yekun vurulsun. Həmçinin MSK Protokolunun müvafiq sənədlərlə birlikdə seçkilərin nəticələrinin təsdiq olunması üçün Konstitutsiya Məhkəməsinə təqdim edilməsi barədə qərar çıxarılıb. MSK Protokolunun dərəcəsi barədə də qərar qəbul edilib.

Komissiyanın müəyyən etdiyi nəticələrə görə, İlham Heydər oğlu Əliyev seçkilərdə iştirak etmiş seçicilərin 92,12 faizinin səsini qazanaraq yenidən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilib. Növbədənəkar prezident seçkisinə seçici fəallığı 76,43 faiz olub.

Seçki Məcəlləsinə uyğun olaraq, MSK səsvermə günündən başlayaraq 10 gün müddətində prezident seçkisinə yekun vurulması və nəticələrin təsdiq olunması üçün Konstitutsiya Məhkəməsinə təqdim olunmasını təmin etməlidir. Konstitutsiyanın 103-cü maddəsinə uyğun olaraq, Prezident seçilmiş şəxs Prezident seçkisinin yekunları haqqında məlumatın Konstitutsiya Məhkəməsi tərəfindən rəsmi elan olunduğu gündən başlayaraq 3 gün ərzində and içir.

Bu gün fevralın 7-də keçirilmiş növbədənəkar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçkisinin yekunlarına dair Mərkəzi Seçki Komissiyasının protokolunun təsdiq edilməsi və seçkilərin nəticələri ilə bağlı Azərbaycan Respublikası Konstitutsiya Məhkəməsi Plenumunun iclası keçiriləcək. Bu barədə Konstitutsiya Məhkəməsinə məlumat verilib. Bildirilib ki, iclas saat 11:00-a təyin edilib.

Konstitutsiya Məhkəməsinin sabahkı iclasında növbədənəkar Prezident seçkisinin nəticələrini 8 hakim yoxlayacaq:

Fərhad Abdullayev (Konstitutsiya Məhkəməsinin sədri);
Sona Salmanova (sədr müavini);
Humay Əfəndiyeva (hakim);
Rövşən İsmayilov (hakim);
Ceyhun Qaracayev (hakim);
Rafael Qvaladze (hakim);
İsa Nəcəfov (hakim);
Kamran Şəfiyev (hakim).

 Prezident seçkisinə qalib gəlmiş İlham Əliyevin ünvanına təbriklər davam edir.

Rusiya Federasiyası Federal Məclisinin Federasiya Şurasının sədri Valentina Matviyenko Prezident İlham Əliyevə təbrik

məktubu ünvanlayıb. Küveyt Dövlətinin Əmiri Əlahəzrət Şeyx Məşəl əl-Əhməd əl-Cabir əs-Sabah Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə növbədənəkar prezident seçkisinə qazandığı qələbə münasibətilə təbrik edib. İlham Əliyevə təbrik edənlər arasında Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının vəliəhdi, baş nazir Məhəmməd bin Salman bin Əbdüləziz Al Səud və Küveyt Dövlətinin Əmiri Əlahəzrət Şeyx Məşəl əl-Əhməd əl-Cabir əs-Sabah da var. Moskvanın və bütün Rusiyanın patriarxı Kirilldən, Rusiya Federasiyası Prezidentinin Beynəlxalq mədəni əməkdaşlıq üzrə xüsusi nümayəndəsi Mixail Şvidkoydan, Türk Dövlətləri Təşkilatının Baş katibi Kubançbek Ömüraliyevdən, ICESCO-nun Baş direktoru Salim bin Məhəmməd əl-Malikdən, Gürcüstan prezidenti Salome Zurbəşvilidən də Prezident İlham Əliyevə təbrik məktubu gəlib.

İtaliya prezidenti Sercio Mattarella da seçkilərdə inamlı qələbə münasibətilə Prezident İlham Əliyevə təbrik edib.

 Bəs prezidentin budəfəki andçməsinə kimlər dəvət olunacaq? Siyahı varmı, tərtib olunacaq mı?

Ehtimala görə, Prezident İlham Əliyevin inauqurasiya mərasimi Qarabağ-

da, Xankəndidə keçiriləcək. Prezident və ailə üzvlərinin səsvermə üçün məhz Xankəndini seçməsi bu ehtimalı daha da qüvvətləndirir.

İlham Əliyevin andçmə mərasimi üçün xaricdən qonaqların dəvət edilib-edilməyəcəyi ilə bağlı Xarici İşlər Nazirliyi ilə əlaqə saxladığı. XİN-in mətbuat katibi Ayxan Hacıadə bildirdi ki, bu barədə hər hansı məlumat yoxdur.

Milli Məclisin deputatı

Vahid Əhmədov “Yeni Müsavat”-a şərhində bildirdi ki, andçmə mərasiminin həftənin son günlərində keçirilməsi istisna deyil. Deputatın fikrincə, inauqurasiya mərasimi Xankəndidə keçirilərsə, bunun xüsusi əhəmiyyəti olacaq: “30 il işğal altında olan Xankəndi artıq azaddır. Hər birimiz Prezident və ailəsinin Xankəndidə səsvermədə iştirak etdiyinə şahidi olduq. Hər kəs başa düşür ki, Qarabağ məsələsi tam həll olunub. Təbii ki, andçmə mərasimi Xankəndidə olsa, təhlükəsizlik məsələlərinə xüsusi diqqət yetiriləcək. Sonuncu andçmə Milli Məclisdə keçirilmişdi. Bu dəfə mərasim Milli Məclisdə, yaxud Xankəndidə ola bilər. Mərasimə kimlərin dəvət ediləcəyini Prezident müəyyən edir. Qonşu dövlətlərə dəvət göndəriləcəyi, o cümlədən səfirlərin əksəriyyətinin dəvət ediləcəyini ehtimal etmək olar, çünki cənab Prezidenti təbrik edənlər çox idi”.

Xatırladaq ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin öncəki andçmə mərasimi 2018-ci il aprelin 18-də Milli Məclisdə keçirilib. Andçmə mərasimində Azərbaycanın dövlət rəsmiləri, hökumətin üzvləri, Milli Məclisin deputatları və Prezidentin ailə üzvləri iştirak edib.

□ **Nigar HƏSƏNLİ**, “Yeni Müsavat”

Muxtar Babayev COP28-in prezidenti ilə görüşdü

Azərbaycanın ekologiya və təbii sərvətlər naziri, BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının (COP29) prezidenti Muxtar Babayev COP28-in prezidenti Sultan əl-Cabirlə görüşüb.

“Report” xəbər verir ki, bu barədə COP28-in rəsmi X hesabında məlumat verilib.

Bildirilib ki, Dünya Hökumətləri Sammiti çərçivəsində keçirilən görüşdə tərəflər COP29-la bağlı əməkdaşlığı müzakirə ediblər.

Qeyd edək ki, Muxtar Babayev “Dayanıqlı maliyyələşmənin təşviqi vasitəsilə iqlim fəaliyyəti” mövzusu ilə bağlı müzakirələrdə iştirak etmək üçün Çarşəmiş Ərəb Əmirliklərinin Dubay şəhərində səfərdədir.

Xatırladaq ki, COP28 ötən il BƏƏ-nin Dubay şəhərində keçirilib.

Ermənistanın mina sahələrinə dair verdiyi 8 formulyar qeyri-dəqiqdir

Ermənistan tərəfi Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad olunmuş ərazilərində mövcud olan mina sahələrinə dair 8 ədəd formulyarı Azərbaycan tərəfinə təqdim edib.

ANAMA-dan APA-ya verilən xəbərə görə, təqdim olunan formulyarlar əsasən Kəlbəcər rayonu Murovdağ silsiləsinə ehatə edən minalanmış ərazilərə dair qeydlərdən ibarətdir.

Normativ texniki qaydalar əsasında mina sahələrinin formulyarlarında istinad nöqtələri, basdırılmış minaların növləri, sayları, ara məsafələri, basdırılma və gizlətmə üsullarına dair məlumatlar qeyd olunur. Lakin əvvəl olduğu kimi son təqdim edilən formulyarlarda da məlumatlar qeyri-dəqiq, etibarsız və natamam əks olunub. Formulyarlar üzərində təhlil və emal işləri aparıldıqdan sonra qeyd edilən məlumatların real mina sahələri ilə uzlaşmadığı, istinad nöqtələrinin koordinatlarının yanlış və yarasız olduğu müəyyən edilib.

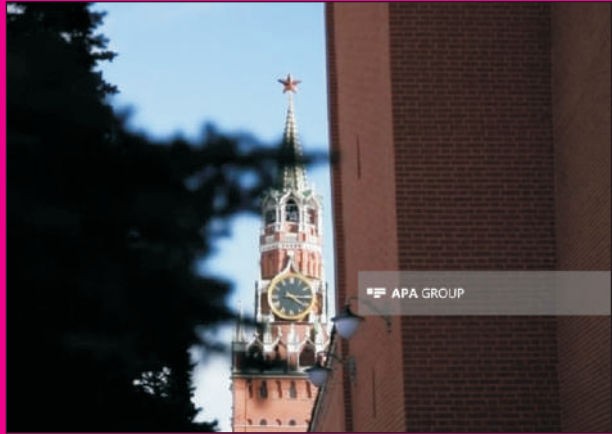
Ümumilikdə mina sahələrinə dair Ermənistan tərəfindən təqdim edilən formulyarlar keçmiş təmas xətti boyu ərazilərin bir qismini əhatə edir. Keçmiş təmas xəttinin Xocavənd, Tərtər və Goranboy rayonları ərazisindən keçən hissəsi, habelə 2020-ci ilin noyabr ayında geri çəkilən zaman Ermənistan hərbi birləşmələri tərəfindən minalanmış ərazilər barədə məlumatlar hələ də təqdim edilməyib.

Qeyd edək ki, Ermənistan tərəfindən Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarında basdırılan mina sahələrinə dair 2021-ci ildə verilmiş məlumatların dəqiqliyi 25% təşkil edib.

Baş verən mina hadisələrinin statistikasına nəzər salsaq, təkcə keçmiş təmas xətti boyu ərazilərin deyil, eyni zamanda yaşayış məntəqələrinin, əkin sahələrinin, çay kənarlarının, meşə massivlərinin, məzarlıqların minalarla yüksək səviyyədə çirkləndiyinin şahidi oluruq. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra 345 nəfər mina qurbanından 247 nəfəri keçmiş təmas xəttindən kənarda baş verən mina hadisələri nəticəsində həlak olub və ya müxtəlif dərəcədə bədən xəsarətləri alıb.

Mülki təyinatlı ərazilərin kütləvi şəkildə minalanması beynəlxalq hüquq normalarının ciddi şəkildə pozulması ilə yanaşı, insanlıq əleyhinə törədilən cinayətdir.

Kreml Putinin həbs tələbinə qarşı İrəvandan təminatlar istəyir

Kreml Rusiya prezidenti Vladimir Putinin Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin orderi əsasında mümkün həbsi ilə bağlı İrəvanın təminatlarına ümid edir.

APA-nın Moskva müxbiri "İnterfaks.ru"ya istinadən xəbər verir ki, bu barədə Kremlin sözcüsü Dmitri Peskov bildirib.

Rusiya mətbuatı Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın "The Telegraph" qəzetinə müsahibəsində "Putin Ermənistana səfər edəcəyi təqdirdə onun mümkün həbsi ilə bağlı məsələni o həll etmir", - sözlərini şərh edib.

"Əlbəttə, erməni tərəfdaşlarımızdan müəyyən təminatlar almaq çox vacibdir. Bu məsələ ikitərəfli dialoq çərçivəsində həllini tapmalıdır. Biz bunun əzmindəyik", - deyən Peskov vurğulayıb.

Fevralın 9-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev və oğlu Heydər Əliyev Hərbi Hava Qüvvələrinin hərbi obyektlərində olub və silahlanmaya yeni qəbul edilən "Akıncı" hücum PUA-larının uçuşunu izləyiblər.

Prezident İlham Əliyev zident İlham Əliyev bu təb-dirdə hərbi geyimdə iştirak etdi. Siyasi ekspertlər hesab edir ki, bununla Azərbaycan dövlətinin mesajı bir sıra güclərə, dairələrə verilmiş oldu.

Müdafiə naziri Zakir Həsənov və Türkiyənin "Bayraktar" şirkətinin texniki direktoru Selçuk Bayraktar dövlətimizin başçısına akademiya yaradılan şərait və pilotsuz uçuş aparatları barədə məlumat verib. Bildirilib ki, burada hərbi qulluqçuların hazırlığı üçün hər cür şərait yaradılıb. Akademiya müasir standartlara cavab verən bütün növ zəruri texnika və avadanlıqlarla təchiz olunub.

Sonra Ali Baş Komandan hərbi obyektdə müxtəlif tipli PUA üçün uçuş-enmə zolağına gəlib. "Akıncı" hücum PUA-sının havaya qalxmasını izlədikdən sonra idarəetmə məntəqəsinə gələn Prezident İlham Əliyev burada PUA-nın idarə olunmasını praktiki həyata keçirib.

PUA-nın yerə enməsinə izləyən Azərbaycan Prezidenti uçuş vasitəsinin üzərinə xatirə imzasını çəkib. Daha sonra Prezident İlham Əliyev anqar komplekslərinə baxış keçirib. Müzəffər Ali Baş Komandan burada "Akıncı" hücum PUA-sı və aviabombaları ilə də tanış olub.

Qeyd edək ki, bu, seçkidən sonra Prezidentin qatıldığı ilk belə tədbir idi və Pre-

zident İlham Əliyev bu təb-dirdə hərbi geyimdə iştirak etdi. Siyasi ekspertlər hesab edir ki, bununla Azərbaycan dövlətinin mesajı bir sıra güclərə, dairələrə verilmiş oldu.

Politoloq Anar Əliyev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan dövlətinin Cənubi Qafqazda sülh münasibətlərinin normallaşması və yeni yaranmış reallıqların şərtlərinə uyğun dövlətlərarası münasibətlərin qurulması istiqamətində ortaya qoyduğu iradə bölgəmizlə bağlı çirkin maraqları olan dövlətlər tərəfindən heç də xoş qarşılanmır. Məhz bunun nəticəsidir ki, uzun müddətdir Azərbaycana qarşı total şəkildə informasiya müharibəsi həyata keçirilir: "Bir çox Qərb mətbuatı Azərbaycan dövlətinə, Azərbaycan vətəndaşına istiqamətlənmiş informasiya texnologiyalarından istifadə etməklə psixoloji basqı reallaşdırmağa çalışır. Başlıca hədəf guya Azərbaycanın millitarist bir dövlət olaraq bölgə üçün, xüsusilə də Ermənistan üçün hərbi təhdid formalaşdırması rəyini yaratmaqdır. Burada təbii ki, başlıca məqsəd Azərbaycanın ortaya qoyduğu qətiyyətli, dönməz iradə-

Seçkidən sonra ilk tədbir və

Prezidentin hərbi geyimdəki mesajları

Siyasi ekspert: "Heç bir halda Ermənistanı alət etməklə bölgəni yenidən qarışdırmağa cəhd eləyən neoimperialist qüvvələrə fəaliyyət imkanı verməyəcəyik"

yə təsir edib böyük neoimperialist güclərin bölgəmizlə bağlı çirkin maraqlarına Azərbaycanın vurduğu zərbələri neytrallaşdırmaq və mümkün qədər öz maraqlarını təmin etməyə yönəlib. Təsadüfi deyil ki, hələ ötən ilin oktyabrından başlayaraq bir sıra Avropa media orqanlarında, eləcə də ABŞ-ın ayrı-ayrı dairələrində Azərbaycanın guya Ermənistanla qarşı hərbi təcavüz planlaşdırdığı, Ermənistanın cənub ərazilərini qısa müddət ərzində işğal edəcəyi ilə bağlı absurd, heç bir fakta əsaslanmayan "elmi proqnozlar" səsləndirməyə başlayıblar. Qısa müddət sonra Azərbaycanın belə bir planının olmadığını rəsmi şəkildə bəyan edilməsinə baxmayaraq, xüsusilə də ötən ilin dekabr ayının 7-də Ermənistan və Azərbaycan arasında müstəqillik tariximizdə ilk unikal birgə fəaliyyət ortaya qoyulması Azərbaycanın bölgədə münasibətləri gərginləşdirməyə çalışan Qərb güclərindən fərqli olaraq sabitləşdirici və sülhyaradıcı missiya ortaya çıxardı. Bunun

üzərindən Azərbaycana yeni təzyiq mexanizmləri formalaşdırmaq üçün ABŞ-ın Ermənistandakı səfirliyi, sonra ABŞ Xarici Əlaqələr Komissiyası tərəfindən yenə də absurd bəyanatlar səsləndirildi. Amerika səfirliyinin əməkdaşlarının Azərbaycanla sərhədə, Qərbi Zəngəzur ərazilərinə səfər etməklə bağlı "öncəgörmələri" səsləndirildi. Bu il Ermənistanla Azərbaycan arasında şərti sərhədə yaxın ərazilər hərbi toqquşmaların baş vermə ehtimalı yüksək olan ərazilər kimi ABŞ institutu tərəfindən qiymətləndirildi. Bunların hamısının təbii ki, başlıca hədəfi Azərbaycanı təzyiq altında saxlamaqla emosional davranışlara sövq etmək və nəticə etibarilə Ermənistan tərəfindən Ermənistan-Azərbaycan şərti sərhədində törədiləcək təxribatlara Azərbaycanın kəskin cavab verməsinə nail olmaq, bununla beynəlxalq səviyyədə guya Azərbaycanın işğalçı aqressor təsəvvürünü formalaşdırmaq məqsədi güdülür. Bu əhval-ruhiyyəni daha gücləndirmək, Ermənistanla revanşizmi alov-

landırmaq, Azərbaycana qarşı müxtəlif hərbi təxribatlara təhrik etmək üçün Ermənistanın həm Rusiya tərəfindən, həm də çox təəssüf ki, demokratiya pərdəsi altında gizlənmiş Qərb neoimperialist qüvvələri tərəfindən davamlı şəkildə silahlandırılması həyata keçirilir. Belə bir mühit formalaşdırılmağa çalışılır ki, Ermənistan cəmiyyətindəki revanşist düşüncə davamlı olaraq artmaqdadır, bir gün Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsi və ondan keçən dövr ərzində ortaya qoyduğu hərbi gücə qarşı Ermənistanda da alternativ hərbi güc formalaşmaqdadır. Azərbaycan Prezidenti daim Ermənistanda revanşizmin, Ermənistanda yenidən Azərbaycana qarşı işğalçılıq əhval-ruhiyyəsinin genişlənməsinə qarşı əks mövqeyimizi, ədalətli mövqeyimizi davamlı olaraq ifadə edib. Hər zaman qeyd edib ki, Azərbaycana qarşı hər hansı bir təhdidin formalaşdığı müşahidə olunacaqs, həmin təhdid yerindəcə məhv ediləcək. Ermənistanla qarşı sərgilənən son dəstək kampaniyaları, eyni zamanda

nun silahlanmasına yeni müasir silahlar cəlb edir və heç bir halda biz Ermənistanı alət etməklə bölgəni yenidən qarışdırmağa cəhd eləyən neoimperialist qüvvələrə fəaliyyət imkanı verməyəcəyik: "Prezident mesaj verdi ki, Azərbaycan Ordusu daim təkmilləşir, daim güclənir və dövlətimizə, xalqımıza qarşı, sərhədlərimizə qarşı hər hansı bir təhdid yaranacaqs, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri həmin təhdidi yerindəcə məhv etmək, revanşizmi yerində boğmaq gücündədir. Hesab edirəm ki, bu mesaj ünvanına çatıb. Bundan sonra kənar güclər Cənubi Qafqaza münasibətdə daha ehtiyatlı davranış nümayiş etdirmək məcburiyyətində qalacaqlar. Ermənistan hərbi-siyasi elitesi və cəmiyyəti də Azərbaycan Prezidentinin bu mesajından nəticə çıxarmalıdır. Bilməlidir ki, bölgəmizdən kənar qüvvələrin əlinin altında alət olmaq yalnız öz xalqına, öz dövlətinə belalar gətirməklə yekunlaşacaq. Azərbaycanla güc dili ilə, təhdid dili ilə danışmaq mümkün deyil".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Ermənistanın sürətli şəkildə silahlandırılması istiqamətində atılan addımlara cavab olaraq fevralın 9-da - Prezident seçkisindən iki gün sonra Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin Ali Baş Komandanı İlham Əliyev hərbi hava qüvvələrinin bir sıra hərbi obyektlərinə baş çəkdi və silahlanmaya yeni qəbul olunmuş ultramüasir silahlardan hesab olunan "Akıncı" hücum PUA-larının uçuş prosesini izlədi".

Politoloq onu da qeyd etdi ki, həmin tədbirə hərbi geyimdə qatılması ilə Azərbaycan Prezidenti əslində Ermənistanla və Ermənistanı növbəti münasibətə təhrik edən havadarlarına mesaj çatdırmış oldu ki, Azərbaycan daim ordu-

Azərbaycanda erkən prezident seçkisi arxada qaldı. Demək, Bakı-İrəvan sülh danışıqları üzrə ən yüksək səviyyədə təmaslar məsələsi yenidən gündəmə qayıdır. Az öncə Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan da bu xüsusda danışarkən Azərbaycanı seçkidən sonra sülh prosesinin intensivləşəcəyini bildirmişdi. İndi ortaya önəmli sual çıxır: bəs liderlərin növbəti görüşü harada, nə vaxt reallaşsın?

Xəbər verdikimiz kimi, ötən həftə Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib və onu seçkidə qələbə münasibətilə təbrik edib. Telefon danışıqı əsnasında Azərbaycan və Avropa İttifaqı arasında əlaqələrin müxtəlif aspektləri, xüsusilə energetika və nəqliyyat sahəsində əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olunub. Tərəflər COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi və bu çərçivədə Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlıq məsələlərinə də toxunublar. Mişel üçtərəfli formatda Brüsseldə Azərbaycan, Ermənistan və Avropa İttifaqı arasında görüşlərin bərpa edilməsi ilə bağlı İlham Əliyevdən mövqe bildirməsini xahiş edib. Azərbaycan rəhbəri isə rəsmi Bakının həmişə Şarl Mişelin təşəbbüsü ilə Brüsseldə keçirilən üçtərəfli görüşləri dəstəklədiyini bildirib. Söhbət zamanı Ermənistanla Azərbaycan arasında sülh danışıqları ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb və Azərbaycan Respublikası Prezident Administrasiyası və Ermənistan baş nazirinin aparatı arasında ikitərəfli əsasda 7 dekabr tarixində qəbul edilmiş birgə bəyanatın irəliyə doğru mühüm addım olduğu qeyd olunub. Belə olduğu təqdirdə Brüssel üçlü formatının tezliklə bərpası mümkündür və bu, sülh prosesinə pozitiv nə gətirəcək? Proses qaldığı yerdən davamı edəcək, yoxsa? Yaxud Rusiyanın reaksiyası necə olacaq?

Xatırladaq ki, bu format 19 sentyabr antiterror tədbirlərinə Avropa İttifaqının qərarlı münasibətindən və müəyyən qədər də Mişelin ehtiyatsız açıqlamasından sonra fiasko olmuşdu. Adıçəkilən formatda sonuncu görüş (Əliyev-Mişel-Paşinyan) ötən ilin iyulunda reallaşıb. Brüssel formatının konstruktivliyinə ən böyük zərbəni isə Makron Fransası vurub. Lakin ötən həftəsonu Fransa xarici işlər naziri Stefan Sejurne Parisdə səfərdə olan erməni həmkarı Ararat Mirzoyanla görüşü zamanı deyib ki, Fransa Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin tənzimlənməsinə töhfə verməyə hazırdır. Əlavə edib ki, "ədalətli və davamlı sülh yalnız beynəlxalq hüquqa, suverenliyə, ərazi bütövlüyünə və iki dövlətin sərhədlərinin toxunulmazlığına hörmət əsasında

mümkün ola bilər". Görəsən, hansı töhfədən söhbət gedir? Fransa həqiqətənmi sülh prosesinə bundan sonra əngəl olmayacaq? Brüssel formatına qayıdış üçün rəsmi Bakının hər hansı ön şərti varmı, olacaqmı? Sülh müqaviləsi Avropada imzalanırsa bilərmə?

Bu arada - fevralın 11-də (Azərbaycandakı seçkidən sonra) Nikol Paşinyan Böyük Britaniyanın "The Telegraph" qəzetinə verdiyi müsahibədə yenə sayıqlayıb. Həyasızcasına iddia edib ki, guya Azərbaycan Prezidenti yanvar ayında yerli telekanallara müsaibəsindəki fikirlərlə sülh prosesinə ciddi zərbə vurub. Paşinyan əvvəlcə iddia edib ki, Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin arxitekturası və prinsipləri razılaşdırılıb. "Keçən ilin sonunda bizə elə gəldi ki, biz nəhayət müqavilənin yekun mətnini razılaşdırmağa çox yaxıniq. Amma Azərbaycan ilkin olaraq üç dəfə müxtəlif formatlarda danışıqlarda iştirakdan imtina edib. Bundan sonra Azərbaycanda prezident seçkiləri təyin olundu. Biz bu mərhələdəyik", - Paşinyan bildirib. O deyib ki, prezident seçkisindən sonra siyasi iradə olarsa, artıq razılaşdırılmış məqamların həyata keçirilməsinə nail olmaq mümkün olacaq. "Qeyd edə bilərəm ki, Ermənistan hökuməti əvvəlki kimi regionumuzda sülhə, xüsusən də Azərbaycanla sülh müqaviləsinin imzalanmasına doğru irəliləmək üçün bu siyasi iradəyə malikdir", - Paşinyan bildirib. O qeyd edib ki, xeyli vaxt itirilib. N.Paşinyan iddia ki, 2023-cü ilin sentyabrında guya "Dağlıq Qarabağa hücumlar həyata keçirilib, etnik təmizləmə aparılıb, dinc əhəlinin köçü baş verib". Hansı ki, o məlum hadisələrdən sonra Qarabağ ermənilərinin hər hansı təzyiqlərə məruz qalmadığını etiraf etmişdi. Eyni zamanda Azərbaycanın dəfələrlə müraciət etməsinə baxmayaraq, Qarabağdakı mülki sakinlər Ermənistanla köçməkdə ısrarlı olmuşdular, bunu sübut edən minlərlə videofakt var. Azərbaycan dövləti ermənilərin təhlükəsiz şəraitdə yaşamasını təmin etmək üçün dəfələrlə mövqeyini ifadə edib, portal yaradıb. Amma Ermənistan daxilində portal bloklanıb. Belə olduğu təqdirdə, gündə bir dona girən Paşinyanın avantürist mövqeyi, şər-böhtan atması sülh prosesinə də əngəl yaradır. İndi bu adamla yüksək səviyyədə görüşlərə dəyərmi, Ermənistan sülh istəyirmi? Ümumiyyətlə, Paşinyan nə istəyir?

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin icraçı direktoru, hüquqşünas Sahib Məmmədov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında öncə bunları söylədi: "Biz əvvəlki şərtlərimizdə də qeyd etmişdik ki, Azərbaycan tərəfi hansı ölkədə və hansı formatda olmasından asılı olmayaraq Ermənistanla sülh məsələlərinin müzakirəsi və sülh müqaviləsinin

Brüssel formatı qayıdır, Fransanın hikməsi bitir? - təhlil

Mişelin Əliyevdən xahişinin ardınca Paşinyan növbəti dəfə sülh prosesini pozmağa yönəlik sərəsəm iddialarla çıxış etdi; Ermənistanın baş nazirindən ziddiyyətli, məsuliyyətsiz açıqlamalara Bakıdan sərt cavablar verildi

imzalanması istiqamətində danışıqlardan imtina etməyəcək. İstisna Fransanın iştirakı ilə təklif olunan format ola bilər. Yəqin ki, bundan sonra da etməyəcək. Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel seçkilərdən dərhal sonra Prezident İlham Əliyevə zəng edib təbrik etməsinə müsbət dəyəndirməklə yanaşı, bu ittiqanın Xarici Əlaqələr üzrə Ali Nümayəndəsi Cozep Borrelin açıq anti-Azərbaycan mövqeyi, Avropa İttifaqı parlamentinin isə Azərbaycana qarşı açıq düşmənçiliyi fonunda Alimayesi altında danışıqların ciddi nəticələrə gətirəcəyi, qənaətimizə görə, indiki halda real görünür. Həmçinin Ermənistan rəhbərliyinin son günlərdə etdiyi açıqlamalar və bəyanatlar da Ermənistanın sülh proseslərinin müsbət istiqamətdə getməsinə xidmət etmir". **S.Məmmədov erməni baş nazirin sərəsəm iddialarından da bəhs etdi:** "Ermənistanın baş naziri "The Telegraph" qəzetinə verdiyi müsahibəsində "Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin açıqladığı bəyanatlar sülh prosesinə zərbə vurur" kimi məsuliyyətsiz bəyanat verib. Məlum olduğu kimi, Ermənistan 2024-cü il 1 fevral tarixindən Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin (BCM) tamhüquqlu üzvdür. Bununla bağlı Haaqada keçirilən rəsmi qəbul zamanı Ermənistanın xarici İşlər naziri Ararat Mirzoyan böhtan və yalan bəyanatla çıxışında Azərbaycanı sülh prosesini ləngitməkdə və regionda munaqi-

şəni qızıqdırmaqda ittiham edib. Diplomət Bakının Ermənistanla təcavüzü və onun ərazilərinin işğalı barədə saxta məlumatlar verib. Belə halda sülh danışıqlarının istənilən yerdə və formatda davam etməsi hələ sülh müqaviləsinin yaxın vaxtlarda bağlanacağı demək deyil. Nəzərə almalıyıq ki, Ermənistanın Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin Roma Statutuna qoşulmasının məqsədi də həmin məhkəmədən Azərbaycana qarşı istifadə etməkdir. Niyyətlərini də gizlətmirlər. Onlar hesab edir ki, 2022-ci ilin sentyabr ayında Azərbaycan Ermənistan ərazilərinə daxil olub və müharibə cinayətləri törədib. Əlbəttə, bu, saxta bir ittihamdır, amma Ermənistan 2024-cü ilin 1 fevral tarixindən BCM üzvü olsada, Ermənistanla münasibətdə məhkəmənin yurisdiksiyasının 2022-ci ilin sentyabr ayına qədər geriye şamil olunması haqqında bəyanat verib. Niyyət aydındır. Azərbaycan siyasi rəhbərliyini və hərbi rəhbərliyini təcavüz cinayəti, insanlıq əleyhinə və hərbi cinayət törətməkdə ittiham etsinlər. Təbii ki, bu, bir xülyadır. Amma burada əsas olan niyyətdir. Ermənistanın niyyəti sülhə gəlmək deyil, düşmənçiliyi davam etdirməkdir". **Hüquqşünas əvvəllər də qeyd etdiyi daha bir məsələdən bəhs etdi:** "Ermənistan Konstitusiyasında Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yer alıb. Həm Azərbaycan, həm Ermənistan konstitusiyasına görə, beynəlxalq müqavilələr

konstitusiyaya və referendum aktlarına zidd ola bilməz. Belə olarsa, onun hüquqi əhəmiyyəti yoxdur və istənilən zaman Konstitusiyaya Məhkəməsinin qərarı ilə ləğv edilə bilər. Beləliklə, bağlanacaq istənilən müqavilə, hətta çərçivə sənədi olsa belə, Ermənistan onu istənilən əlverişli məqamda mübahisələndirib ləğv edə bilər. Ona görə də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab Əliyev haqlı olaraq bu məsələni qaldırıb. Ermənistan Konstitusiyasında Azərbaycana qarşı ərazi iddiası qaldıqca bağlanacaq sülh müqaviləsinin hüquqi əhəmiyyəti olmayacaq". **Ekspert qeyd etdi ki, Fransanın sülh prosesinə necə "töhfə" verməsini biz artıq bilirik:** "Prosesdə Fransanın istənilən iştirakı prosesin bu başdan uğursuzluğa düşür olacağına şübhə yaratmır. Diger tərəfdən, Rusiya sülh danışıqlarının Moskvada deyil, Al ölkələrində, yaxud ABŞ-da davam etməsində maraqlı olmadığını açıq nümayiş etdirir. Nəzərə alaq ki, Rusiyanın Ermənistan siyasətinə təsirli tükənməyib, ən azı siyasi təsir üçün onun əlində ciddi iqtisadi və hərbi rıçaqlar qalmaqdadır".

Azad Vətən Partiyasının sədri Akif Nağı isə bildirdi ki, Avropanın yenidən təşəbbüsü ələ almaq cəhdi başadüşülən, amma qəbuledilən deyil: "Biz Qranada görüşündə onların nə istədiklərini aydın şəkildə gördük. Qəribə çalışır ki, prosesə daha çox özlərinə yaxın dövlətləri

cəlb edib, ermənipərəst mövqeni gücləndirsinlər. Həm də onların qeyri-obyektiv olduqlarını, birmənalı şəkildə ermənilərin tərəfində olduqlarını gördük. Ona görə də bu danışıqlardan nəticə gözləməyə dəyməz".

A.Nağı hesab edir ki, biz Qərbin və ya Rusiyanın vasitəçiliyi ilə danışıqlardan nəticə gözləməməliyik: "Sadəcə, danışıqlar xatirinə danışıqları davam etdirməliyik ki, bizə qarşı qıcıqları yaranmasın. Amma daha çox ikitərəfli danışıqlara və güc faktoruna üstünlük verməliyik. Qərbin, Şarl Mişelin təşəbbüsü ilə danışıqlara da həmin prinsip əsasında getmək olar. Şərtlərimiz isə ondan ibarət ola bilər ki, üçtərəfli format genişləndirilməsin, genişləndiriləcəksə, Azərbaycan tərəfinin namizədləri də, məsələn, Türkiyə nəzərə alınmalıdır. Diger tərəfdən, daha bir şərt olaraq tələb etməliyik ki, Qranada bəyanatı və ondan sonra Avropa Parlamentində qəbul olunan qənamənin qərəzli anti-Azərbaycan tezislərindən imtina olunmalıdır". **Paşinyanın mövqeyinə gəldikdə, partiya sədrinin sözlərinə görə, buna o qədər də fikir verməyə dəyməz:** "Bu adam ciddiliyini tam itirib. Sizin istinad etdiyiniz müsahibənin bir hissəsində bildirir ki, guya Azərbaycan Prezidenti sülh prosesinə "zərbə vurur", az sonra isə sülh "arxitekturasının və əsas prinsiplərinin razılaşdırıldığını" bəyan edir. Bu adamın əvvəllər bir neçə gün fərqli fikirləri ziddiyyət təşkil edirdi, indi artıq eyni anda ziddiyyətli fikirlər səsləndirir. Bu, onun sağlamlıq durumu ilə də bağlı şübhələr yaradır. Hər halda, proses gedir, Paşinyan Azərbaycanın cızdığı "yol xəritəsi"ndən kənara çıxma bilməyəcəyini başa düşür, ona görə də müəyyən sapıntılarla olsa da, həmin yolla gedir. Ona görə də Paşinyanın sərəsəmləmələrinə o qədər də ciddi fikir vermədən iğimizi görməliyik. Atın arxasınca kəndirli yedəkdə gedənlərin hərdən yıxılıb durmasına normal baxmalıyıq".

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Ermənistanın baş nazirinin də imzaladığı 10 noyabr 2020-ci il üçtərəfli bəyanatının 5-ci bəndi Azərbaycan ərazisində Rusiya-Türkiyə Birgə Monitoring Mərkəzinin yaradılması barədə idi. Xatırladaq ki, Qarabağda atəşkəsə nəzarət etmək üçün ortaq Türkiyə-Rusiya Monitoring Mərkəzinin yaradılması barədə memorandumu keçmiş müdafiə naziri Hülusi Akarla rusiyalı həmkarı Sergey Şoyqu arasındakı videoəlaqə yolu ilə aparılan danışıqların nəticələrinin ardından həmin il noyabrın 11-də imzalandı. Ağdam rayonunda belə bir mərkəz 2021-ci ilin 30 yanvarında yaradılıb. Tərkibi 60 nəfər Türkiyə, 60 nəfər Rusiyadan olmaqla, 120 hərbcidən ibarətdir.

Bes Qarabağdakı qanunsuz silahlı birləşmələr və digər separatçı qüvvələr tam neytrallaşandan və ya çıxarılandan, erməni əhali könüllü köç edəndən sonra hazırda bu qurumun funksiyası nədən ibarətdir, nəyə nəzarət edir? Onun tezliklə ləğvi mümkündürmü, yoxsa Rusiya sülhməramlı kontingentin taleyi ilə eyni vaxtda həllini tapacaq?

Hərbi ekspert, polkovnik Rövşən Məhərrəmov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Monitoring Mərkəzinin yaradılmasının əsas təşəbbüskarı Türkiyə və Azərbaycan olub. Bu mərkəz vacib rol oynayır və böyük əhəmiyyəti olub: “Qarabağdakı erməni separatçılarının atəşkəsi pozmaq və digər bu kimi addımlarının qeydə alınması vacib

işlərdən biri idi. Monitoring Mərkəzinin bu fəaliyyəti erməni separatçılarının işfəs baxımından da mühüm idi. Bu, həm də o baxımdan əhəmiyyətli idi və bu gün də əhəmiyyətlidir ki, qardaş Türkiyə hərbcilərinin Azərbaycan ərazisində mövcudluğunu təmin edir. Rusiya-Türkiyə Birgə Monitoring Mərkəzinin fəaliyyəti üçün ilk gündən Azərbaycan lazım olan şəraiti yaratdı. İndi məntiqli sual meydana gəlib ki, artıq Qarabağda erməni separatizminə son qoyulub, erməni hərbi qüvvələri mövcud deyil, Monitoring Mərkəzinin fəaliyyətinə ehtiyac qalır mı? Güman edirəm ki, Rusiya sülhməramlıları Azərbaycan ərazisini tərk etdikdən sonra Monitoring Mərkəzinin də mövcudluğuna ehtiyac olmayaca-

Ağdamdakı Monitoring Mərkəzi ləğv olunur? - açıqlama

Polkovnik: “Rusiya sülhməramlıları Azərbaycan ərazisini tərk etdikdən sonra...”

caq. Yeni nə qədər ki, Qarabağda Rusiya sülhməramlı qüvvələri var, Monitoring Mərkəzi də olacaq.

Sülhməramlıların Qarabağda fəaliyyət müddəti 2025-ci ildə başa çatır. Bu müddət yekunlaşmamiş-

dan 6 ay öncə Azərbaycan hökuməti onların müddətinin ya uzadılması, ya da uzadılmaması qərarını ver-

məlidir. Hesab edirəm ki, müddətin uzadılması qərarı olmayacaq və Rusiya sülhməramlıları fəaliyyətlərini başa çatdırıb ölkəmizin ərazisini tərk edəcəklər. Bununla paralel Rusiya-Türkiyə Birgə Monitoring Mərkəzinin də fəaliyyəti dayandırılacaq”.

Hərbi ekspert qeyd etdi ki, Rusiya sülhməramlılarının açılacaq Zəngəzur dəhlizinə nəzarət funksiyasını həyata keçirmək üçün Qarabağdan həmin əraziyə köçürülməsi mümkündür. Rusiya-Türkiyə Birgə Monitoring Mərkəzinin də Zəngəzur dəhlizinə nəzarət etməsi mümkün variantlardan biridir. Amma dəqiq olan odur ki, Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin sonuncu əsgəri Azərbaycan ərazisini tərk edəne kimi birgə Monitoring Mərkəzi Azərbaycanda öz missiyanı həyata keçirəcək.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

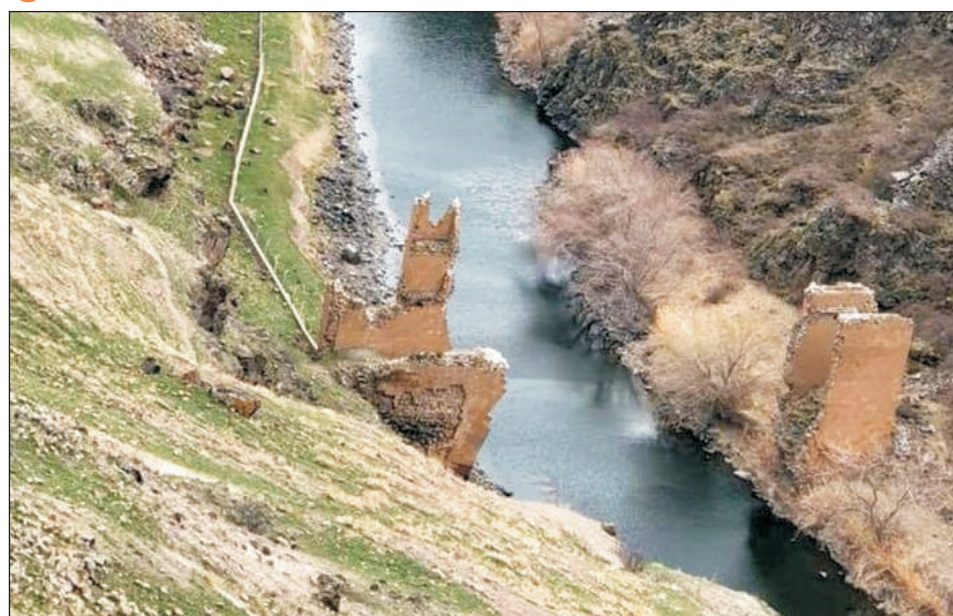
Ani körpüsünün sirri - deputat Ankaradan İrəvana jestin səbəbindən danışdı

Musa Qasımlı: “Körpünün bərpası layihəsi ortaq razılaşmanın nəticəsi olacaq”

Türkiyə Ermənistanla Ani körpüsünün bərpası ilə bağlı öz yanaşmalarını çatdırıb. Bu barədə Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyindən məlumat verilib.

“Türkiyə tərəfi tarixi Ani körpüsünün bərpasının texniki prosesinin təşkili ilə bağlı fikirlərini Ermənistanla çatdırıb”, - məlumatda qeyd olunub. Daha əvvəl Ermənistan Xarici İşlər Nazirliyinin rəhbəri Ararat Mirzoyan “Sputnik Ermənistan”ın sualına cavab verərək, bu məsələdə müəyyən irəliləyiş olduğunu bildirib. Bəs bu nə körpüdür və qardaş ölkə niyə onun təmirində iştirak qərar verib?

Yada salmaq ki, bundan əvvəl 2023-cü ildə Ankarada birgə mətbuat konfransı zamanı Ermənistan və Türkiyənin xarici işlər nazirləri Ani körpüsünün təmiri ilə bağlı danışıqlar etmişdilər. O zaman bu açıqlama cəmiyyətin bir hissəsi arasında anlaşılmaqla səbəb olmuşdu. Erməni türksünas Andranik İspiryan qeyd etmişdi ki, Ermənistan və Türkiyə xarici işlər nazirlərinin çıxışlarında Ani körpüsünün təmiri və münasibətlər-

rin tənzimlənməsi ilə bağlı bəyanatlar bir-birini izləyir: “Bu, bir çox insanlarda Ani körpüsünün Ermənistanla Türkiyə arasında quru əlaqə vasitəsi kimi təmir ediləcəyi təəssüratını yaradıb. Ani körpüsü tarixi bir infrastrukturudur, onun üzərində iki ölkə arasında əlaqəni təşkil etmək bir neçə səbəbdən mümkün deyil. Birincisi, onun lazımi gücü yoxdur, ikincisi, çox əlverişsiz yerdə, birbaşa çayın üzərindədir və üçüncüsü, o, açıq səma altında muzey

olan Ani xarabalıqlarında yerləşir və YUNESKO-nun irsi siyahısındadır”. İspiryan onu da diqqətə çatdırmışdı ki, Çavuşoğlu “Ani körpüsü” demək əvəzinə türkçə qəbul edilən “İpek körpüsü” ifadəsini işlədir, əslində “Ani körpüsü” deməkdən yayınır.

Məlumat üçün bildirik ki, körpü Türkiyə Cümhuriyyətinin Qars ilinin Ani şəhər xarabalığında, Arpaçayın üstündə, Türkiyə-Ermənistan sərhədində olan tarixi abidədir. Körpünün yanısı Türkiyə

Cümhuriyyəti ərazisində, yəni isə Ermənistan Respublikası ərazisindədir. Bəzi mütəxəssislər abidəni X-XI əsrlərə aid edirlər, bu isə körpünün erməni Baqratilər (əslində Baqratilər sülaləsi yəhudi mənşəli sülalə olmuşdur) xanədanının hakimiyyəti dövründə inşa edilməsi anlamına gəlir, lakin ətraf ərazidən tapılmış bir kitabə burada XIII-XIV əsrlərdə inşaat işlərini aparılmasından xəbər verir. Körpü tek aşırımlı olub, həmin aşırım isə çöküb. Kör-

püdən dövrümüze iki dayaq hissə - ayaqlar qalıb ki, onların da biri Türkiyə, digəri isə Ermənistan ərazisində yerləşir.

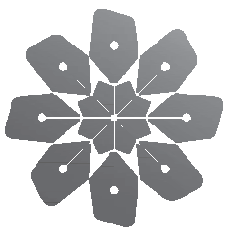
Milli Məclisin deputatı, AMEA-nın müxbir üzvü, professor Musa Qasımlı mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a fikirlərini açıqladı:

“Türkiyə və Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşması üçün atılan hər hansı xırda bir addım belə yalnız müsbət qiymətləndirilməlidir. Türkiyə tərəfindən münasibətlərin normalaşdırılmasına heç bir maneə yoxdur. Türkiyə Ermənistanla yaxşı münasibətlər qurmaq, mehriban qonşular kimi yaşamaq və əməkdaşlıq etmək istəyir. Problem Ermənistanın indiyədək Türkiyəyə qarşı heç bir tarixi gerçəkliyə əsaslanmayan uydurma erməni soyqırımı, əsassız torpaq iddiası və təminat tələbidir. Belə bir şəraitdə münasibətlərin normallaşması üçün görülən tədbirləri yalnız təşviq etmək lazımdır. Çünki regionumuz qarşıdurmalardan, münaqişələrdən, müharibələrdən, separatçılıqdan və terrorizmdən çox əziyyət çəkib. Bütün bunların hamısı arxada qalmalı və regionumuza sülh gəlməlidir. Regionun taleyini kənar qüvvələr deyil, xalqlar özləri həll etməlidir. Ona görə Arpaçayın üzərində təqribən 13-14-cü əsrlərdə inşa edilmiş, Ani və ya Türkiyədə deyildiyi kimi, İpek yolu kör-

püsünün bərpasını alqışlamaq lazımdır. Təbii ki, əgər bu körpü bərpa olunacaqsa, onun bərpasında hər iki ölkə - Türkiyə və Ermənistan iştirak edəcək. Əgər onlar iştirak edəçəklersə, deməli, körpünün bərpası layihəsi də ortaq razılaşmanın nəticəsi olacaq”.

Millət vəkili əlavə edib ki, bu körpünün bərpası məsələsi yeni deyil: “Bildiyim qədər ötən il Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyanın Türkiyəyə səfəri zamanı razılaşdırılıb. Körpü nə zaman bərpa ediləcək? Hansı funksiyanı yerinə yetirəcək? Bu suallara cavab vermək mənim üçün çətinidir. Bərpa məsələsi başa çatandan sonra təbiidir ki, körpünün üstünü yenidən ot basmayacaq. Bundan hansı istiqamətlər üçün istifadə olunacaq? Böyük yüklərin köçürülməsi üçün o ərazilər əlverişli-dirmi? Körpünün yükötürmə qabiliyyəti əlverişlidirmi? Körpü, sadəcə, gediş-gəliş üçün mü istifadə olunacaq? Bütün bu məsələlər tərəflərin razılığından asılıdır. Hesab edirəm ki, Türkiyə dövlətinin və millətinin Ermənistanla münasibəti xoşməramlıdır. Bölgəmizə sülh və əməkdaşlıq gəlməlidir. Ermənistanda da anlamalıdırlar ki, qarşıdurmalar erməniləri məhvə aparır, çətinliyə salır. Ən yaxşı yol sülh və əməkdaşlıqdır”.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədlanın İnkişafı
Agentliyi**

Vətəndaş cəmiyyəti, hüquqi dövlət quruculuğu

7 fevral seçkisi haqda Prezident İlham Əliyevin mövqeyi kifayət qədər aydın ifadə olundu. Sitat: “Bu seçkilər Azərbaycan xalqı üçün xüsusi tarixi əhəmiyyət daşıyır. Seçkilər ilk dəfə Azərbaycan Respublikasının suverenliyi və ərazi bütövlüyü təmin olunmuş şəkildə ölkəmizin bütün ərazisində, o cümlədən Xankəndidə, Şuşada və digər rayonlarda keçirilib, bu, Azərbaycan xalqı üçün xüsusi tarixi əhəmiyyət daşıyır”.

Bəli, bütöv Azərbaycanda seçki keçirilməsi həm də hüquqi dövlət quruculuğu istiqamətində addımlar atılması üçün mühüm idi. Azərbaycanda hüquqi dövlət quruculuğu prosesi Xankəndi və ətraf bölgələri də əhatə etməlidir. Artıq bu ərazilərdə hüquq-mühafizə orqanları, müxtəlif sosialyönümlü qurumlar fəaliyyətə başlayıb. Bundan sonra separatizmdən qurtulmuş ərazilərdə hüquqi dövlət quruculuğu işləri daha da sürətlənməlidir. Həmçinin Xankəndi və Xocalıya köç üçün hazırlıq prosesi gedir. 30 ildən çox bu torpaqlarda hüquqi dövlət olmayıb. Xankəndi və digər yuxarı Qarabağ ərazilərində qondarma “artsax” adlı oyuncaq respublika olub.

Həmin saxta dövlətin müstəqilliyini heç Ermənistan tanımamışdı. Lakin 30 il xunta rejimi ərazilərimizdə özünə saxta prezident, təlxək parlament, oyuncaq nazirlər, müşavirlər seçib, ordu saxlayıb, özlərinin ikinci erməni dövləti qura biləcəklərinə inanıblar. 19 sentyabr əməliyyatı bir gü-

nün içində 30 illik oyuncaq hakimiyyəti ağ bayraq qaldırmağa məcbur elədi. İndi İrəvanda toplaşan təlxək separatçılar “mühacir hökumət” xeyalları qurur, liderləri isə Bakıda istintaq təcridxanasında oturlublar. Bu il həmin ərazilərdə hüquqi və qanuni seçki oldu ilk dəfə. Bundan sonra “dqr” yoxdur, Qarabağın erməni separatizmi olan ərazilərində hüquqi dövlət quruculuğu başlanır. Azərbaycan otuz illik erməni separatizminə son qoymaqla yanaşı, bu bələdan əziyyət çəkən xalqları və dövlətləri qəflət yuxusundan oyatdı. Qarabağdakı münaqişə dalğası sonradan Gürcüstana - Cənubi Osetiya və Abxaziyaya, daha sonra Moldovaya yayıldı. Ərazilərdə yaradılan qondarma qurumlar 30 ildən çoxdur ki, bu ölkələri inkişafdan saxlamaqla yanaşı, insanları qaçqın və ya məcburi köçkün həyatı yaşamağa məcbur edir. Ümid etmək olar ki, Azərbaycanın əldə etdiyi zəfəri bir gün onlar da yaşayacaq. Belə ki, artıq Azərbaycan MDB, xüsusilə

Mülki cəmiyyət, hüquq

ÜSAVAT
N 27 (8400) 13 fevral 2024

Seçki bitdi, separatizmdən qurtulmuş ərazilərdə hüquqi dövlət quruculuğu sürətlənir...

VHP rəsmisi: “Bu seçki bölgədə dövlətin suveren hüquqlarının bərpasının başlanğıcı sayıla bilər”

postsovet məkanında işğala və separatizmə son qoyan ilk ölkə kimi tarixə damğasını vurub. Eyni zamanda Azərbaycan dünyada yaxın illər ərzində işğala son qoyan tək ölkə kimi də tarixə düşüb.

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının Mərkəzi İcra Aparatının rəhbəri Samir Əsədlinin “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, Xankəndidə və azad olunmuş digər ərazilərdə prezident seçkisinin keçirilməsi bütövlükdə bu bölgədə Azərbaycan dövlətinin suveren hüquqlarının bərpasının başlanğıcı sayıla bilər: “Bu, həm də sürətli infrastruktur quruculuğunun aparıldığı rayonlarda vacib dövlət strukturlarının da ən yaxın zamanda tam formalaşacağına signalıdır. Öz yurd-yuvasına qayıtmış vətəndaşlarımızın bütün sosial və hüquqi tələbatının ödənilməsi üçün regionda mükəmməl dövlət idarəetmə sistemi yaradılmalıdır. Bu istiqamətdə mühüm işlər görüldü və prosesin uğurla yekunlaşacağına inanırıq. **S.Əsədli qeyd etdi ki, yeri gəlmişkən, iş-**

ğaldan azad olunmuş yaşayış məntəqələrində xeyli sayda VHP üzvü də yaşayır: “Və qeyd etdiyimiz işlərin kompleks şəkildə həlli üçün siyasi partiyaların Qarabağda regional təşkilatlarının formalaşması da zəruridir. Çünki bu proses qarşıdakı parlament və bələdiyyə seçkilərində daha böyük aktivliyə səbəb ola bilər”. **VHP rəsmisi açıqladı ki, azad edilən ərazilərə qayıtmış vətəndaşların sosial problemlərinin həlli bütün bu məsələlərdən ən vacibidir:** “Biz partiya olaraq da bu

mövzunu daim diqqətdə saxlamaqdaıq. Hökumətin fəaliyyətinə ictimai nəzarəti zəruri hesab edirik. Siyasi partiyalar daxil olmaqla, vətəndaş cəmiyyətinin də regionda sərbəst fəaliyyəti görülməli işlərin uğuruna zəmin yaratmış olacaq. Vətəndaş cəmiyyətinin güclənməsi, demokratikləşmə prosesi və hüquqi dövlətin qurulması, sadəcə olaraq, şüar, yaxud da bir niyyət deyil, Azərbaycanın inkişafının başlıca şərtidir. Ermənistanın Azərbaycanın 20 faiz torpaqlarını işğal etməsi nəticəsində yaranmış qondarma, separatist “Dağlıq Qarabağ respublikası” faktiki dəstəbəbəlik mənbəyi idi. Biz bu “boz zona”nı təmizləməmiş, suverenliyi bərpa etməmiş hüquq dövlət quruculuğu prosesində yarımcıq ola bilərdik. Ona görə də qarşıda dayanan hədəflərdən biri bundan sonra vətəndaş cəmiyyətinin inkişafı və hüquqi dövlət quruculuğu üçün real addımların atılması olmalıdır. Xüsusən də hüquq-məhkəmə sistemində çox əhəmiyyətli dəyişikliklərə, islahatlara ehtiyac var”.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Emil SALAMOĞLU

Paşinyan və komandasının üzvləri hələ ötən il deyirdi ki, Azərbaycanla sülh sazişinin imzalanması yolunda elə bir maneə yoxdur və saziş ən yaxın müddətdə imzalana bilər.

Hüseynbala SƏLİMOV

məmək haqqında pakt da imzalaya bilər. Daha sonra Azərbaycandakı seçkilər bəhanə gətirildi. Bundan bir azca sonra isə Paşinyan ölkə konstitusiyasını dəyişmək və müstəqillik bəyannaməsinə düzəlişlər etmək arzusunu izhar etdi, hərçənd bu iki sənədlə bağlı problemləri o, əvvəllər də qeyd etmişdi.

Prinsip etibarilə, bu iki əsas siyasi sənədlə bağlı deyilən qeydlər çox düzgündür - Bakı və Ankara ilə normal münasibətlər qurmağa zəmin yaratmaq üçün Ermənistan nə vaxtsa, bu addımı da atmaldır, çünki Azərbaycan və Türkiyə ilə normallaşmış münasibətlər hər an Ermənistanın əsas qanunlarına zidd elan oluna bilər və formal məntiq də deyir ki, sülh sazişi yalnız bu sənədlərə qeyd olunan düzəlişlər ediləndən sonra imzalanmalıdır ki, onlar dayanıqlı və etibarlı olsun...

Amma son günlərin məlumatlarına görə, bu, heç də

Nədən başlayacağını bilməyən Paşinyan...

asan məsələ deyil - guya Ermənistanda cəmiyyətin böyük hissəsi bunun əleyhinədi, hərçənd, demək olar ki, heç kim bu xüsusda referendum nədir, heç geniş sorğu da keçirməyib və bilinməyir ki, cəmiyyətin bu çağırışlara əsl münasibəti necədir - onlar hələ də əsas sənədlərdə Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı ərazi iddialarının qalmasını işə təyirlər, yoxsa Paşinyanın təklifinə dəstək verirlər?

Təəssüf ki, hələ ki bu sualın dəqiq cavabı bilinmir. Belli olan isə yalnız budur ki, İrəvanda siyasi temperatur təzədən yüksəlibdi, hakim komanda ciddi problemlər yaşayır. Hələ ötən ilin sonlarında baş nazir Paşinyan tapşırmış-

dı ki, ən azı yüksək çinli məmurlar hakim partiya üzvü olsunlar. İndi isə məlum olur ki, N.Paşinyanın arzusunu yerinə yetirmək istəyənlər nəinki azlıq təşkil edir, hətta onunla bir siyasi komandada belə çalışmaq istəyənlərin sayı gündən-günə azalır.

Əlbəttə, bütün bunlar adi siyasi şayiələr də ola bilər, çünki Ermənistanda hələki ciddi və sürətli siyasi etirazlar müşahidə olunmur.

Amma biz həmişə yazmışıq ki, cəmiyyətin Paşinyana münasibətdə etimad limiti heç də sonsuz deyil, o, bir gün tükənə bilər, çünki baş nazir qəti addım ata bilmir. Əslində erməni cəmiyyəti hətta uğursuz müharibədən sonra ona də-

tək verdi və göründü ki, cəmiyyətin ən azı böyük hissəsi müharibə istəmir və onlar əgər müharibə istəmirsə, deməli sülh istəyirlər. Paşinyan isə elə hey tərəddüd edir! Bil-mirsən, bu adam axı nə istəyir? Aydın məsələdir ki, sülh olmayacağı təqdirdə blokada da qalacaq və Ermənistanın regional problemləri də həll olunmayacaq...

Paşinyan və ya erməni cəmiyyəti bunu istəyirmi? Həm də insanlar qətiyyətsiz siyasətçiləri sevmirlər, çünki onlar fərsiz ailə başçısı kimidir. Ona görə də bir daha deyirik: cəmiyyətin etimad limiti heç də sonsuz deyil və erməni baş naziri, necə deyirlər, siyasətin bu qanununu sırğa

edib qulaqlarından asmalıdır...

Bəs bu il üçün perspektiv necə görünür? Biz hələ ötən il dəfələrlə yazmışıq ki, Rusiyada və ən əsası da ABŞ-da prezident seçkiləri başa çatmayınca güman ki, sülh sazişi imzalanmayacaq. ABŞ-da seçkilər isə noyabrda olacaq və bu, o deməkdir ki, yalnız növbəti ildə nəse ola bilər.

Burada, əlbəttə, oxucu etiraz edə bilər ki, doğrudanmı Ermənistanla ABŞ arasında bu qədər bağlılıq var? Bilirsiniz, əvvəllər Ermənistanın bir ağası vardı, indi isə onların sayı ən azı üçdür və bunlardan biri də ABŞ-dır, hansının ki, razılığı olmadan çətin İrəvan qəti addım atmış olsun...

Amma bu da kömək etmədi. Erməni baş naziri ilin sonunda və bu ilin əvvəlində bəyan etdi ki, Bakı ilə İrəvan sülh sazişi əvəzinə hücum et-

İcarədarın reabilitasiyası

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Bəzən zəhmətkeşlərimiz ağız büzür, sosial şəraitin çətinliyindən dəm vururlar. Lakin biz, o cümlədən dünya ictimaiyyəti bunun belə olmadığını yaxşı bilir. Dünyada nə qədər deputata, məmura xeyir vermişik, elə son aylarda bunlardan iki nəfəri Almaniya üzə çıxmışdır. Bəs bu sosial yardım deyil, nədir? Almaniya dağılırsa, onun ac deputatlarını kim yedirtməlidir?

Öz ölkəmizə gəlsək, dünən mən xəbər lentində oxudum, Bakıda sosial ekspertiza və reabilitasiya üzrə dövlət idarələrimizdən birinə fəaliyyət üçün bina lazım olmuşdur, həmin binanı isə hansısa vətəndaşdan 320 min manata icarəyə götürmüşlər. Dövlət idarələrimiz üçün bina çatışmazlığı vardır ki, onu vətəndaşdan icarəyə götürürlər? Yəqin vardır. Olmasa niyə icarəyə götürsünlər? Axtarsan həmin binanın yiyəsi də dövlət idarəsi ilə aşağı-yuxarı əlaqəsi olmayan sadə vətəndaş çıxacaqdır. Bizdə bütün tenderlər şəffaf keçirilir. Hələ bir dəfə də olmayıb ki, tenderi dövlət idarəsinin öz qahımlarına aid şirkət-filan udsun. Yalan yazırsansa gözümə eynək girsin!

Təbii, 320 min manatlıq icarə haqqı həmin vətəndaşımızın illik büdcəsi üçün faydalı vəsaitdir. Deməli, sosial reabilitasiya idarəmiz qarşından gələn ildə ən azı 1 zəhmətkeşimizi reabilitasiya (müalicə və bərpa) edəcəkdir! Halal olsun. Növbə hamımıza çatacaq, darıxmayın. İl var, ay var, icarə var, obyekt var...

Mən bunu boş yerə yazmıram ki. 4-5 il qabaq olardı, Bakıda bir ərazidən keçirdim. Gördüm şadlıq sarayına oxşayan bina var, qapının üstündə yazılıbdır ki, burada kiçik və orta biznesin inkişafına yardım eləyən dövlət idarəsi ciddi şəkildə məşqulətdir. Təsəffüfən idarənin bina üçün aylıq icarə haqqını da öyrəndim, 40 min manat imiş. Pulu isə kimə ödəyirdilər, əlbəttə, kasıb bir insana, dəyərli zəhmətkeşimizə, keçmiş rayon praxorlarından birinə. Nəticədə ən azı eks-praxorun biznesi inkişaf edirdimi? Edirdi. Ta bizə nə lazımdır? Kor nə istər, iki göz. İndi, məşallah, Bakıda çoxlu klinika var, xalqın gözünü açırlar.

Belə şeylər hamısı bazar iqtisadiyyatımızı inkişaf etdirir. Elementar bir üsul yazım, sınayın: əgər hansısa cibinizdə şıçanlar oynayırsa, onları başqa cibinizə keçirin, qoy orada da oynasınlar. Yaxud pulu tez-tez sayanda, ciblər arasında yerini dəyişəndə dəyəri artmış. Bunu Narxozda elmi üsullarla isbat ediblər.

Hazırda bütün dünya iki informasiya hadisəsini, iki global məsələni müzakirə edir. Bunlardan birincisi amerikalı reket jurnalist Taker Karlsonun Rusiya prezidenti Vladimir Putindən müsahibə almağıdır. İkinci xəbəri isə bütöv, olduğu kimi yazmalıyam, çünki hər hansı sözü ixtisar etməyə əlim gəlmədi. Bəlkə, türkün sözü, özümü zorlayıb xəbərin hansısa kəlməsini pozardım, bəs oxucular nə deyərdi? Onlar mənə qınamazdımı? Buyurun: "Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyinin tabeliyindəki Bakı Beynəlxalq Avtovağzal Kompleksinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Sabir Bilalov işdən çıxıb. Bu barədə o özü məlumat verib. Qeyd edək ki, S.Bilalov bu vəzifəyə ötən ilin iyun ayında təyin edilmişdi". Sətinat sonu.

Doğrudan da, avtovağzalın mətbuat xidmətində dəyişikliklər regionda geopolitik dəhlizlərin işinə ciddi təsir göstərəcəkdir. Ən azından, "Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyinin tabeliyindəki Bakı Beynəlxalq Avtovağzal Kompleksinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsi" adlı idarə bəlkə də 77 adamı işlə təmin etmək gücündədir. Yoxsa niyə elə uzun olsun? Həmçinin avtovağzalın mətbuat xidmətinin son altı ayda ilk və son xəbəri elə avtovağzalın mətbuat xidmətinin dəyişməyi ilə bağlıdırsa, mən Füzuliyə getmək üçün orada hansı yolun qırağında dayanmalıyam?

Əlbəttə, bu sualın cavabını tapmaq üçün yeni ofis icarəyə götürülməlidir.

"Əgər bir müddət öncəyədək Nikol Paşinyan öz komandasında şəksiz avtoritet idisə, indi belə deyil. Artıq onun komandanı nəzərdə saxlamağa gücü çatmır". "Yeni Müsavat" yazır ki, belə bir iddia ilə erməni siyasi texnoloq Karen Köçəryan çıxış edib.

"Hamı başa düşür ki, Nikol Paşinyan artıq həmin Nikol Paşinyan deyil, hansının ki, bir müraciəti ilə 2018-ci il oktyabrın 2-də parlament mühasirəyə alınmışdı. O, həftə indi mitinq belə keçirə bilmir. Əgər Nikol Paşinyanın tərəfdarları varsa belə, bu, şübhəsiz, küçələrə çıxıb onun uğrunda mübarizə aparaçaq kontingent deyil", - Köçəryan qeyd edib. Öz növbəsində erməni politoloq Suren Surenlyantsa görə, yaxın vaxtlarda Ermənistanda hakimiyyət dəyişikliyi mümkündür. O hesab edir ki, bu il hakimiyyətə qüvvə üçün sonuncu il ola bilər: "Paşinyanın Azərbaycanın gündəminə xidmət edən yeni konstitusiyaya ilə bağlı xəbərlər fonunda populyarlığı sürətlə azalır, onun hərəkətləri və bəyanatları getdikcə adekvatlığını itirir. Bu kontekstdə üç mümkün ssenari gözlənilir: 1. Proseslər Paşinyanın şəxsi təhlükəsizliyindən ehtiyat edərək ölkəni tərk etməsinə səbəb ola bilər. 2. O və partiyası növbədən kənar seçki nəticəsində uğursuzluğa düşər olar. 3. Hakim qüvvənin siyasəti yeni müharibəyə və yeni fəlakətlərə gətirib çıxara bilər ki, bu da istənilən halda Paşinyanın hakimiyyətdə qalmasını şübhə altına alacaq".

Surenlyantsın ehtimalına görə, 2024 hakimiyyət üçün sonuncu il olacaq. "Ermənistanda konstitusiyaya islahatı həmişə hakim qüvvə üçün fəlakətə çevrilib. Keçmişdən misalları yada salaq, 2015-ci ilin eyni konstitusiyaya islahatı nəticədə üçüncü prezidentin istefasına gətirib çıxardı. Güman etmək olar ki, ilin ikinci yarısında Paşinyan ətrafında beynəlxalq konsensus pozulacaq. Yeri gəlmişkən, 2021-ci ildə o, bu konsensus sayəsində seçkidə qalib gəlib. Və konsensusu pozmaqdan hakimiyyəti dəyişməyə qədər yarım addım var", - əlavə edib. Doğrudanmı Paşinyan daha öz komandasında lider deyil və küçə-meydanlara on minlərlə tərəfdar çıxara bilməyəcək? Demək olarmı, Nikolun dövrü bitir? Xatırladaq ki, "Gallup"-un az öncə Ermənistanda keçirdiyi son rəy sorğusuna görə, baş nazirə ictimai etimad 15.2 faizə düşüb. Lakin məsələ ondadır ki, onun opponentlərinin reytingi bundan qat-qat aşağıdır. O zaman müxalifətin sevincinə nə dərəcədə əsas var? Ermənistanda Paşinyana real al-

"Paşinyan bu il gedir" iddiası: ABŞ-ın şok planı var - ikinci Nikol kim olacaq?

Erməni baş nazirin yeni konstitusiyaya ilə bağlı xəbərlər fonunda populyarlığı sürətlə azalır, lakin onun rəqiblərinin reytingi də qat-qat aşağıdır; son vaxtlar isə Qriqoriyanın alternativ kimi adı keçməkdədir; **analitik:** "Vaşinqton Paşinyanı hakimiyyətində bir başqa tərəfdarı ilə dəyişməyi ciddi düşünür"

ternativ varmı? Nəhayət, Nikolun (bu il) getməsi Azərbaycana sərfədimi? Bakı üçün "Paşinyan 2" kim olacaq?

Analitik Elxan Şahinoğlunun bildirdiyinə görə, "Gallup" mərkəzinin Ermənistanda keçirdiyi sorğunun nəticəsi iki əhəmiyyətli məqamı üzə çıxarıb: "Birincisi, baş nazir Nikol Paşinyana ictimai etimad səviyyəsi azalıb. İkincisi, sorğu nəticəsinə görə, Ermənistanda konstitusiyanın dəyişdirilməsinin əleyhinə olanlar tərəfdarları üstələyib. "Gallup" sorğu mərkəzinin baş ofisi ABŞ-da yerləşir. Qəbul olunub ki, Vaşinqton Nikol Paşinyanı dəstəkləyir və onun Moskva qarşısında zəifləməsinə istəmir. Ancaq Vaşinqtonla bağlılığı olan sorğu mərkəzi erməni cəmiyyətinə və beynəlxalq aləmə əks-məsaj verib. Görünür, Vaşinqton Nikol Paşinyanı Ermənistan hakimiyyəti içərisində bir başqa tərəfdarı ilə dəyişməyi ciddi düşünür. Digər tərəfdən, Vaşinqtonun Nikol Paşinyanın yeni konstitusiyasının qəbulu təşəbbüsünü bu vaxta qədər dəstəkləməməsi "Gallup" mərkəzinin bununla bağlı sorğusundan da aydın olur".

Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədova erməni cəmiyyətində bir ümitsizlik və qeyri-müəyyənlik olduğunu

ğunu hesab edir: "Mühəribənin nəticələri erməni xalqı üçün seçim şansı qoymayıb. İndi hakimiyyət dəyişikliyinə baş verməsi iqtidarın köhnə cinayətkarın, radikal millətçilərin əlinə keçməsinə səbəb ola bilər. Bu da həm ölkədə korrupsionerlərin yenidən başa gətirilməsi deməkdir, həm də Qarabağla bağlı növbəti oyunlar, faciələr yaşanması təhlükəsi anlamına gəlir. Ona görə də iqtidar dəyişikliyi yaxında görünür. Son vaxtlar Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoriyanın adı hallanır, iddialara görə, Qərb ona dəstək verir. Qriqoriyanın Vaşinqtona səfərləri də intensivləşib. Lakin hazırkı mərhələdə Paşinyanın yerinə onun gələcəyini gözləmirəm". **Ekspert hesab edir ki, Paşinyan incesiyasət yürüdü və xalq referendumuna hazırlayıb qanuna dəyişiklikləri etməyi bacaracaq:** "Bunu reallaşdırmaq üçün ən doğru zaman seçimi edəcək. Nikol hələ reaksionala baxır, nəbz yoxlayır, keçirilən sorğu da ona düşüncə etmək imkanı verir. Yeni məsələyə bu aspektdən də baxmağın tərəfdarıyam. Hər bir siyasi lider cəmiyyətin təpəsinə baxıb analiz edərək qərar verir. Ermənistanın baş naziri xalq mərhələli şəkildə sülhə hazırlamağa çalışır və

konstitusiyaya dəyişiklikləri də elə vaxtda baş verəcək ki, cəmiyyətin "tükünü tərpətmək" fürsəti, müqavimət immuniteti olmayacaq. Yəni Paşinyan xalq təslimçisi bir akta imza atmağa aparmır, sadəcə, izah edir ki, nicatımız, dövlətin inkişaf yolu buradan keçir. Əgər etməsələr, münafiqlik vəziyyəti davam edəcək. Təbii ki, Nikolun 6 il əvvəlki populyarlığı ola bilməz. 2018-ci ildə inqilabçı görünürdü, cinayətkar bir rejimi devirməyin önündə gedirdi, indi isə müharibədə məğlub olmuş bir kapitulyantdır. Bununla belə, xalqa hesabat verir və əsaslandırır ki, münafiqliyin həlli olmadan mümkün deyildi, ondan qabaqkı hakimiyyətlər hər şeyi korlamışdılar. Ümumiyyətlə, heç bir ölkədə siyasi liderin reytingi davamlı olaraq yüksək qala bilməz. Xüsusən də Paşinyan kimi ziş-ziş siyasəti olan birindən söhbət gədirsə... Ancaq Amerikalı qane etməyən hansı addımlardır ki, Paşinyanı devirmək istəsin? Baş nazir KTMT-dən ayrılmaq, anti-Rusiya ovqatını gücləndirmək üçün hər şeyə gedir. Onun yerinə gələcək siyasi lider daha artıqını etmək iradəsinə malik ola biləcəkmi? Ən azından Nikol bir kurs götürüb və relsə düşməkdədir".

□ **Emil SALAMOĞLU**
 "Yeni Müsavat"

“Qarabağdakı sentyabr hadisələri təsadüfən baş verməyib. Ermənistan tərəfi 2022-ci ilin oktyabrında Praqada Avropa İttifaqının himayəsi altında keçirilən sammitdə Qarabağ daxil, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyıb. Amma eyni zamanda o vaxt regionun erməni əhalisinin hüquq və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məsələsi həll olunmayıb”.

Bunu **Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin** TASS-a müsahibəsində deyib.

“Hazırda Qarabağ Azərbaycanın hüquq sahəsinə inteqrasiya olunur. Təəssüf ki, Qarabağ ermənilərinin əksəriyyəti bölgəni tərk edib. Bu, onların çətin, lakin könüllü seçimi olub. Bu xüsusda çox vacibdir ki, hüquq və təhlükəsizlik lazımı qaydada təmin edilməklə, qayıtmaq istəyənlərin geri dönməsinə şərait yaradılsın. Biz bu prosese hər cür kömək göstərməyə hazırıq, o cümlədən mövcudluğu böyük əhəmiyyət kəsb edən Rusi-

Moskvadan Bakıya şifrəli mesaj - 2025-dən sonra da...

Sülhməramlılarla bağlı Rusiya-Azərbaycan danışıqlarının aparıldığı açıqlandı

dan tez Qarabağı tərk etməsi mümkündür?

Politoloq Murad Sadəddinov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, ermənilərin özləri qərar verərək könüllü şəkildə Qarabağı tərk edib gediblər. Bakı dəfələrlə onlara çağırış etdi ki, Azərbaycan pasportunu qəbul etsinlər və heç bir problem olmadan Azərbaycan vətəndaşı olaraq təhlükəsiz şəraitdə Qarabağda yaşasınlar: “Ancaq bütün çağırışlara baxmayaraq ermənilər köçmək fikrindən daşınmadılar və

fikir əslində xoş məram üçün deyildir. Sanki Ermənistan hakimiyyətinin yanlış addım atdığı, Ermənistan bu addımı atmazdan öncəyə qədər Qarabağın Azərbaycan ərazisi olmadığını demək istəyirlər. Burada məqsədlərdən biri də Ermənistan əhalisini Paşinyan hökumətinə qarşı qaldırmaqdır. Ancaq uzun müddətdir bu fikirləri dilə gətirsələr də məqsədlərinə nail ola bilmirlər. Qarabağ məsələsini Azərbaycan özü həll edib. Bunu hər kəs bilməlidir. Qara-

lıdır. İkincisi, Qarabağda artıq erməni silahlı birləşmələri də mövcud deyil və sülhməramlılara ehtiyac faktiki olaraq qalmayıb. Azərbaycanın polis və digər hüquq-mühafizə orqanları istər Xankəndi, istərsə də digər işğaldan azad edilən ərazilərdə xidmət aparır, bütün abidələr, binalar qorunur. Heç bir mədəni abidəyə təhlükə yoxdur. Yəni artıq sülhməramlı qüvvələrin fəaliyyət dairəsi üçün predmet, əsas faktiki olaraq mövcud deyil”.

Avropa İttifaqının səfiri XİN-ə çağırıldı - “binokl diplomatiyası”na ciddi irad

Avropa İttifaqının (Aİ) Azərbaycan Respublikasındakı səfiri Peter Mixalko Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılıb. Xarici İşlər Nazirliyindən Musavat.com-a verilən xəbərə görə, görüş zamanı Aİ-nin Ermənistandakı Monitoring Missiyasının əldə olunmuş ilkin razılıqlara zidd olan fəaliyyətinin ciddi narahatlıq doğurduğu bir daha diqqətə çatdırılıb.

Sözügedən missiyanın regional sabitlik, habelə Azərbaycanla Ermənistan arasında etimad quruculuğuna töhfə vermək kimi bəyan edilmiş məqsədlərinə zidd olaraq, Azərbaycan əleyhinə təbliğat vasitəsi kimi geniş şəkildə sui-istifadə olunduğu qeyd edilib.

Missiyanın mahiyyət etibarilə müxtəlif Avropa rəsmilərinin, habelə qeyri-rəsmi nümayəndə heyətlərinin sərhəd bölgələrinə səfərlərinin təşkilinə töhfə verən “binokl diplomatiyası”nın agentinə çevrildiyi Aİ tərəfinin diqqətinə çatdırılıb. İstisnasız olaraq, bu qəbildən olan bütün səfərlərdən Azərbaycana qarşı nifrətin yayılması, habelə əsassız Azərbaycanofobiyanın genişləndirilməsi üçün istifadə olunduğu qeyd edilib.

“Binokl diplomatiyası”nın bu fəallığının sərhəd boyunca indiyədək görülməmiş sakitliyin hökm sürdüyü, habelə həm Azərbaycanın, həm də Ermənistanın ciddi etimad quruculuğu tədbirləri həyata keçirdiyi bir zamanda müşahidə olunmasının xüsusilə narahatlıq doğurduğu bildirilib.

Bununla yanaşı, monitoring missiyasının məsul olduğu bölgələrdə qanunsuz keçid cəhdinin qarşısının alınması ilə bağlı son hadisə bu missiyanın bəyan edilmiş tapşırıqlarına ciddi kölgə salır.

Bu qəbildən narahatlıq doğuran fəaliyyət heç bir şəkildə qeyd olunan missiyanın neytral bir aktor kimi inam və etimad quruculuğuna töhfə verməklə bağlı bəyan edilmiş məqsədlərinə uyğun gəlmir.

Ermənistan ərazisində yerləşdirilən missiyanın bəyan edilmiş mandatına uyğun olaraq neytral, mülki və silahsız missiya kimi fəaliyyət göstərməsi, habelə Azərbaycanın suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə qarşı yönəlmiş və ya onun legitim təhlükəsizlik maraqlarına bu və ya digər şəkildə təsir edəcək hər hansı fəaliyyətdən çəkinməsinin təmin etmək üçün bütün lazımi tədbirlər görməyə dair Aİ tərəfinə ciddi şəkildə çağırış edilib.

Bunu isə **Rusiya Federasiyasının Azərbaycandakı səfiri Mixail Yevdakimov** “İzvestiya”ya müsahibəsində bildirib. Səfir bu mövzunun çox önəmli olduğunu söyləyib: “Antiterror əməliyyatı başa çatdıqdan sonra Rusiya sülhməramlıları Azərbaycan qüvvələri ilə birlikdə ərazidə patrul həyata keçirir, binalar və mədəni obyektləri qoruyur”.

Yevdakimov danışıqların növbəti raundunun tarixlərinin Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi ilə razılaşdırıldığını söyləyib.

Rusiyalı diplomat Azərbaycanın Qarabağ regionunda sülhməramlı kontingentin qalma müddətinin 2025-ci ildə başa çatdığını xatırladı.

□ **Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

ya sülhməramlı kontingenti vasitəsilə”, - deyər diplomat qeyd edib.

Onun sözlərinə görə, Qarabağda vəziyyətin köklü şəkildə dəyişdiyini nəzərə alaraq, sülhməramlıların qalma şərtləri yalnız Azərbaycan tərəfi ilə müzakirə olunur: “Bizim tərəfdaşlarla dialoqumuz konstruktiv xarakter daşıyır. Yaranan bütün məsələləri qarşılıqlı məqbul şəkildə həll edirik. Rusiya sülhməramlı kontingentinin səlahiyyətlərinin 2025-ci ilin noyabrından sonra uzadılmasına gəlincə, bu, regiondakı vəziyyətdən, onların qalmasına ehtiyacdən və Bakı ilə müvafiq razılaşmalardan asılı olacaq”.

Yeni belə çıxır, Rusiya Qarabağ üzərində öz suverenliyini tam bərpa edən və özünün daxili məsələlərini milli qanunvericiliyə uyğun şəkildə həll etməyə qadir Azərbaycanda 2025-dən sonra da “erməni kartı” hesabına qalmağa ümidlidir? Moskvanın hədəfi, planı nədir? Sülhməramlıların vaxtın-

köçdü. Onların köçməsinin qarşısını güc yolu ilə almaq onların hüquqlarının pozulması olardı. Onların hamısının əslində Ermənistan pasportu mövcuddur. Bu da o deməkdir ki, köçən ermənilər Ermənistan vətəndaşlığını daşıyan şəxslərdir. Beləliklə, əslində onlar vətəndaşı olduqları dövlətə geri qayıdıblar. Eləcə də bir hissəsi Rusiya vətəndaşı olduqlarını köç zamanı özləri bəyan edirdilər. Onlar da yəqin ki, Rusiyaya - yəni vətəndaşı olduqları dövlətə geri qayıdıblar. Ermənilər özləri həm köçdükləri zaman, həm də sonrakı dövrdə könüllü köçdüklerini, Azərbaycan tərəfdən heç bir təzyiqə məruz qalmadıqlarını bildiriblər. Eləcə də Rusiya sülhməramlı qüvvələrinin komandanlığı erməni əhaliyə qarşı Azərbaycan tərəfindən heç bir güc, zorakılıq tətbiq edilmədiyini rəsmi bəyan ediblər. Lakin Rusiyanın bəzi rəsmi şəxsləri tez-tez belə bir fikri dilə gətirirlər ki, Ermənistan Qarabağın Azərbaycan ərazisi olduğunu tanımaqla Qarabağ məsələsi bitmiş sayılıb. Təəssüf ki, bu

bağ məsələsinin bitməsi, bölgədən ermənilərin könüllü köçüb gətməsi bir sıra xarici daireləri və dövlətləri təsir rıçağından məhrum edib. Ona görə də ən müxtəlif variantlar ortaya atılır, ermənilərin Qarabağa qayıtması hüququndan danışılır. Rusiyada isə bir sıra dairelər Qarabağdakı sülhməramlı qüvvələrin 2025-ci ildən sonra da orada qalmasının yollarını arayırlar, buna necə əsas yaratmaq barədə baş sındırırlar. İmperiya düşüncələrindən irəli gələrək necə olur-olsun sülhməramlıların bölgədə mövcudluğunu təmin etməyə çalışırlar. Danışıqların aparıldığı barədə Rusiya səfirinin dedikləri də onu söyləməyə əsas verir ki, hər halda, Rusiya Azərbaycana hansısa təkliflər vermək istəyir. Halbuki sülhməramlıların məsələsi ilə bağlı hansısa uzun-uzadı danışıqlar prosesinə ehtiyac yoxdur. Çünki sülhməramlıların Qarabağda fəaliyyət müddətinin nə zaman başa çatacağı barədə prezident Putinin də imzaladığı sənəd mövcuddur. Bu sənəd nədə uyğun da addım atılma-

Politoloqun sözlərinə görə, bu gün dünyada siyasi proseslər o qədər sürətli inkişaf edir ki, hətta böyük analitik mərkəzlər belə, dəqiq proqnozlaşdırma bilmirlər. O baxımdan, sülhməramlıların da Azərbaycan ərazisindən vaxtından əvvəl çıxmasının mümkün olub-olmadığını indi dəqiq söyləmək olmur: “Müddətin başa çatmasına bir ildən bir qədər artıq vaxt qalır. Elə proseslər gedə, elə razılaşmalar əldə oluna bilər ki, vaxtından əvvəl də çıxa bilərlər. Ancaq dəqiq proqnozlaşdırmaq mümkün deyil. Hesab edərik ki, Rusiya sülhməramlı qüvvələri Azərbaycan ərazisindən vaxtında gedəcəklər. Azərbaycan Qarabağla bağlı ən ağır mərhələləri başa çatdırıb. Qarşıda qalan yeganə məsələ isə cüzi məsələdir. Hesab edərik ki, bu da həllini tapacaq. Sadəcə, Azərbaycan vaxtın az qaldığını bildiyindən sülhməramlıların məsələsində tələskənlik etmək istəmir. Vaxtı çatanda istədiyimiz nəticəni əldə edəcəyik”.

Rusiya sülhməramlıları ilə bağlı Bakı-Moskva danışıqları keçiriləcək.

Azərbaycan Nazirlər Kabineti "Mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinə əlavə dəstək göstərilməsi nəzərdə tutulan iqtisadiyyatın prioritet sahələrinin siyahısı"nı təsdiqləyib. "Yeni Müsavat" quruma istinadən xəbər verir ki, qərarla sənaye, kənd təsərrüfatı, informasiya və rabitə, turizm, tikinti, nəqliyyat və ticarət sahələri mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinə əlavə dəstək göstərilməsi nəzərdə tutulan iqtisadiyyatın prioritet sahələri kimi təsdiqlənib.

Nazirlər Kabineti İqtisadiyyat Nazirliyinə mikro, kiçik və orta sahibkarlığın inkişafının yeni və daha səmərəli dəstəklər hesabına sürətləndirilməsi, global iqtisadiyyatda baş verə biləcək neqativ tendensiyalara qarşı bu sahədə rəqabətli və dayanıqlı iqtisadi fəaliyyət mühitinin formalaşdırılması məqsədilə qeyd olunan sahələrin inkişafının stimullaşdırılması istiqamətində əlavə yeni dəstək mexanizmlərinin yaradılması ilə bağlı təkliflərini altı ay müddətində ona təqdim etməyi tapşırıb.

Qeyd edək ki, rəsmi statistikaya əsasən, Azərbaycanda kommersiya təşkilatlarının ümumi sayında ən çox - 92,2 faiz paya mikrosahibkarlıq subyektləri sahibdir. Onların ölkə üzrə ümumi sayı 166 890-a çatır. Mikrosahibkarlıq subyektlərinin ən çox fəaliyyət göstərdiyi sahə ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiridir - burada ölkə üzrə belə sahibkarlıq subyektlərinin 34,7 faizi - yaxud 57 842-i məşğuldur. Ondan sonra 15949 subyektlə tikinti, 12 723 subyektlə peşə, elmi və texniki fəaliyyət, 11 358 subyektlə kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı və balıqçılıq və sair sahələr gəlir.

2024-cü il yanvarın 1-i vəziyyətinə ölkə üzrə kommersiya təşkilatlarının ümumi sayının 5,4 faizini kiçik sahibkarlıq subyektləri (9709) təşkil edib. Onların da onların əsas hissəsi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri (31,4 faiz), tikinti (13,1 faiz), emal sənayesi (10,3 faiz) və peşə, elmi və texniki fəaliyyət (7,3 faiz) sahələrində fəaliyyət göstərir.

Qeyd olunan dövrə ölkə üzrə kommersiya təşkilatlarının ümumi sayının 2,0 faizini orta sahibkarlıq subyektləri (3587) təşkil edir. Orta sahibkarların da əsas hissəsi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri (30,2 faiz), tikinti (15,7 faiz), emal sənayesi (11,5 faiz) və nəqliyyat və anbar təsərrüfatı (5,0 faiz) sahələrində yaradılıb.

Ölkə üzrə kommersiya təşkilatlarının ümumi sayının cəmi 0,4 faizini iri sahibkarlıq subyektləri təşkil edir. Sahələr üzrə bölgü nisbəti az fərqlidir: bu subyektlərin əsas hissəsi ticarət; nəqliyyat vasitələrinin təmiri (22,6 faiz), emal sənayesi (15,9 faiz), ti-

Sahibkarların əl-qolunu bağlayan problemlər - əlavə dəstək mexanizmləri...

İqtisadçı-ekspert torpaqların təyinatının dəyişdirilməsi ilə bağlı məsələnin həllinin zəruriliyindən danışdı; "Yabani ot da bitməyən ərazilərimiz var ki, sənədlərdə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaq olduğu üçün toyuq hini də tikə bilmirlər"

kinti (12,6 faiz) və nəqliyyat və anbar təsərrüfatı (6,9 faiz) sahələrində fəaliyyət göstərir.

Regional bölgüyə nəzər saldıqda, aydın olur ki, mikrosahibkarlıq subyektlərinin 68,1 faizi Bakıda, 6,7 faizi Abşeron-Xızı, 3,8 faizi Lənkəran-Astara, 2,9 faizi Mül-Muğan, qalanları isə digər iqtisadi rayonlarda yaradılıb.

Kiçik sahibkarlıq subyektlərinin 69,9 faizi Bakıda, 6,5 faizi Abşeron-Xızı, 2,9 faizi Gəncə-Daşkəsən, 2,7 faizi Mərkəzi Aran, qalanları isə digər iqtisadi rayonlarda, orta sahibkarlıq subyektlərinin 66,0 faizi Bakıda, 6,5 faizi Abşeron-Xızı, 3,3 faizi Şəki-Zaqatala, 3,2 faizi Mərkəzi Aran, qalanları isə digər iqtisadi rayonlarda, iri sahibkarlıq subyektlərinin 79,1 faizi Bakıda, 7,7 faizi Abşeron-Xızı, 2,3 faizi Gəncə-Daşkəsən, 2,1 faizi Şirvan-Salyan, qalanları isə digər iqtisadi rayonlarda yaradılıb.

Müxtəlif regionlarda yaradılmalarına rəğmən, reallıqda ümumi sahibkarlıq subyektlərinin 80 faizə yaxınının Abşeron yarımadasında fəaliyyət göstərdiyini rahatlıqla söyləmək olar.

Qeyd edək ki, Nazirlər Kabinetinin qərarında əlavə dəstək mexanizmləri tətbiq olunan sahələr arasında kənd təsərrüfatı, turizm də var. Hansı ki, bu sahələrdə

sahibkarlıq subyektlərinə kifayət qədər çoxşaxəli dəstək mexanizmləri tətbiq olunur və bunun həmin sahələrdə sıçrayışlı inkişafa gətirdiyinin şahidi olmamışıq. Bu halda əlavə dəstək mexanizmləri nəyi dəyişəcək?

Ümumiyyətlə, əlavə dəstək mexanizmləri hazırlayarkən hansı istiqamətlərə üstünlük verilməlidir? Sualları cavablandıraraq iqtisadçı-ekspert Eldəniz Əmirov bildirir ki, Nazirlər Kabinetinin qərarında əlavə dəstək mexanizmlərinin tətbiq olunacağı sahələr çox geniş götürülüb: "Statistika Komitəsinin iqtisadi sahələr üzrə təsnifatına baxsaq, görürük ki, maliyyə-bank, energetika və iaşə sektorlarından kənarda bütün sahələr əlavə dəstək mexanizmlərinin tətbiqi üçün seçilib. Konkret hansı mexanizmlərin tətbiq olunacağını yəqin ki, onlar təsdiqlənəndə biləcəyik. Amma hesab edirəm ki, hazırda kənd təsərrüfatına yərinə dəstək verilir. Ümumiyyətlə, ölkənin iqtisadi inkişafını kənd təsərrüfatında görmək baxışını doğru etmirəm. Kənd təsərrüfatı nə qədər inkişaf etsə belə, ölkə iqtisadiyyatının bu sektora arxalanaraq irəli getməsinə real saymıram. Doğrudur, aqar sektor üzərində inkişaf edən ölkələr var: Hollandi-

ya, İsrail. Lakin belə ölkələr barmaqla sayılacaq qədərdir. Əksər ölkələr məhz sənayəyə əsaslanan iqtisadiyyat qurmaqla sürətlə irəli getməyə nail olublar. Buna görə də biz mütləq prioritet olaraq sənayeni seçməli, kənd təsərrüfatında isə xammala deyil, emala əsaslanmalıyıq. Yəni məhsulun tarladan bazara deyil, emal müəssisələrinə gedişini təmin etməliyik. Nə qədər ki, tarladan yol bazara gedəcək, o qədər müddətdə də biz uğur gözləməməliyik. Bu qədər subsidiya ayırırsıqsa, mütləq son məhsula - emala yönəlməliyik".

Ekspertə görə, hazırda xeyli güzəştlərin olduğu turizmde əsas problem sərhədlərin bağlı qalmasıdır: "Bu sahədə tətbiq olunan dəstək mexanizmləri xeyli inkişafa səbəb olub - bunu etiraf etmək lazımdır. 2019-cu ildə ölkəyə 3,2 milyon turist gəlmişdi. 2020-ci ildə bu göstərici 4 dəfə azaldı. Hazırda tətbiq olunacaq hər hansı mexanizm sərhədlərin açılması ilə birlikdə tətbiq olunmalıdır".

E.Əmirov ölkə sahibkarları üçün ciddi problemlərin çevrilən bir məsələnin həllini zəruri hesab edir: "Söhbət torpaqların təyinatı ilə bağlı yaranan problemdən gedir. Bir yabani otun da bitmədiyi o qədər yararsız ərazilərimiz var ki, sənədlərdə

kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaq olduğu üçün həmin qayalıqda sahibkarlar bir toyuq hini də tikə bilmir. Ya da hansısa bir fermer köhnə ferma-sını söküb yerində modern ferma qura bilmir.

Halbuki əkin-bikin üçün yararsız olan bu qayalıq, bataqlıq, şoranlıq və s. ərazilər anbar təsərrüfatının, hətta dağ-mədən sənayesinin, heyvandarlığın, balıqçılığın, quşçuluğun və digər sahələrin inkişafına töhfə verə bilər. Amma mövcud qanunvericiliyin tələbləri bu iqtisadi fürsəti sahibkarların əlindən alır. Odur ki, torpaqların təyinatı məsələsinə yenidən baxılmasına ehtiyac var, həm də çox ehtiyac var. Bu məsələyə nə qədər baxılırsa, resurslardan optimal istifadəyə, iqtisadiyyatın "ağardılmasına", kiçik sahibkarların orta sahibkar statusuna keçməsinə, yeni biznes subyektlərinin yaranmasına və ən əsası regional inkişafa bir o qədər tez töhfə verə bilər. Hesab edirəm ki, mütləq bu haqda ciddi düşünmək və problemin həlli üçün real addımlar atmaq lazımdır".

Ekspert bildirir ki, dəniz sahilində yerləşən Azərbaycanda balıqçılıq çox zəif inkişaf edib: "Dəstək mexanizmləri hazırlanarkən bu məsələ mütləq nəzərə alınmalıdır. Xəzər dənizi boyunca gözəl imkanlar var ki, balıqçılıq inkişaf etsin. Bu, həmçinin nohur, qəfəs balıqçılığının inkişafının dəstəklənməsi üçün mexanizmlər hazırlanaraq tətbiq olunmalıdır".

Sahibkarlığın inkişafı sahəsində mühüm bir amil maliyyə əlçatanlığıdır: "Bu gün kommersiya banklarının kredit portfelində 77-78 faiz pay Bakıya məxsusdur. Açılan hər 5 iş yerindən 4-ü Bakıda açılır. Deməli, kreditləşmə ilə iş yeri yaradılması arasında düz mütənasiblik var. Buna görə də bankları regionlara kredit ayırmağa stimullaşdırmaq üçün addımlar atılmalıdır. Burada məcburilik fayda verməyəcək və doğru yanaşma da ola bilməz: çünki

bankların özləri də sahibkarlıq subyektləridir. Regionlara kredit vermək müəyyən əlavə risklər yaradır. Buna görə də müxtəlif stimullaşdırıcı mexanizmlər, riskləri azaldan qaydalar tətbiq olunmalıdır ki, banklar regionlara kredit ayırmağa həvəslənsinlər".

Məlumat üçün bildirək ki, Azərbaycanda sahibkarlıq subyektlərinə güzəştli maliyyə çıxışı əsasən Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən təmin edilir. Fondun açıqladığı məlumata əsasən, ötən il 3276 investisiya layihəsinin maliyyələşdirilməsi üçün 193,8 milyon manat dəyərində güzəştli kredit ayrılıb.

Fondun idarə heyətinin sədri Osman Xaliyevin deyirə görə, bu kreditlər sayəsində 3 mindən çox yeni iş yeri açılıb: "Ayrılan kreditlərin 46,4 faizi kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına, 43 faizi sənaye məhsullarının istehsalı və emalına, 5,5 faizi xidmət sahəsinə, 4,5 faizi isə turizmin inkişafı üzrə layihələrə yönəlib. Güzəştli kreditlərin 72 faizi bölgələrə, 28 faizi isə Bakı və Abşeron iqtisadi rayonuna yönəlib".

Qeyd edilib ki, ötən il işğaldan azad olunan ərazilərdə fəaliyyət göstərən 4 layihəyə güzəştli kredit ayrılıb. Bu layihələrə ayrılan güzəştli kreditlərin ümumi məbləği 11,5 milyon manat olub.

O bildirir ki, ötən il verilən güzəştli kreditlərin layihə sayı üzrə 99,8 faizi, kreditin məbləği üzrə isə 91,1 faizi mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinə verilib: "Pandemiya zamanı zərər çəkən sahibkarlara verilən dövlət zəmanətli kreditlər üzrə subsidiyanın ödənilməsi 2023-cü ildə də davam etdirilib. Ümumilikdə, dəstək proqramı çərçivəsində 31 dekabr 2023-cü il tarixinədə 52 milyon manat ödənilib. Bununla yanaşı, pandemiya zamanı zərər çəkmiş biznes subyektlərinə mövcud kreditlər üzrə faiz subsidiyalarının ödənilməsi məqsədilə 10 mart 2020-ci il tarixinə kredit borcu olan sahibkarların mürciəti əsasında kreditlərin faiz dərəcəsinin 10% bəndi həcmində subsidiyalar verilməsi davam etdirilib. Proqram çərçivəsində 31 dekabr 2023-cü il tarixinə kredit qalıq məbləği 893,4 milyon manat olan 5071 mürciətdə 73,3 milyon manat faiz subsidiyası ödənilib".

Xatırladaq ki, 2022-ci ildə SİF tərəfindən ümumi dəyəri 399,4 milyon manat olan 2726 investisiya layihəsinin maliyyələşdirilməsinə 145,9 milyon manat güzəştli kredit verilmişdi. Bu kreditlərin layihə sayı üzrə 99,9 faizi, kreditin məbləği üzrə isə 98,3 faizi mikro, kiçik və orta sahibkarlıq subyektlərinə verilib.

□ Musavat.com

Seçkilərin Azərbaycana xarici sərmayələrin yatırılmasında hansı təsirləri olacaq - rəylər

Üzümçülük sahəsi üzrə yeni dövlət standartları qəbul edildi

İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Xidmətinin tabeliyində olan Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu (AZSTAND) tərəfindən AZS QOST 32039:2023 "Qida xammalından alınan etil spirti və araq; Qaz xromatoqrafiyası üsulu ilə həqiqiliyin təyini", AZS QOST 33287:2023 "Şərab və şərab materialları. Yüksək effektivli maye xromatoqrafiyası ilə oxratoksin A-nın tərkibinin təyini", AZS QOST 32061:2023 "Şərabçılıq məhsulları. Qablaşdırması, markalanması, daşınması və saxlanması" və AZS 942:2023 (QOST 31728-2014) "Konyak distillatları. Texniki şərtlər" yeni dövlət standartları qəbul edilib.

"APA-Economics"-in AZSTAND-a istinadən xəbərinə görə, yeni dövlət standartları üzümçülük sahəsində qida xammalından alınan etil spirti və araq məhsullarına, həmçinin şərabçılıq məhsullarının qablaşdırması, markalanması, daşınması və saxlanması da tələbləri müəyyənləşdirir.

Yeni dövlət standartları "Üzümçülük və şərabçılıq məhsulları"nın standartlaşdırılması üzrə Texniki Komitə (AZSTAND/TK 22) tərəfindən müzakirəyə çıxarılıb və institut tərəfindən təsdiqlənərək standartlaşdırma üzrə normativ sənədlərin Dövlət Fonduna daxil edilib.

Ümidli olduğunu deyib:

"Ona görə ki, postmüharibə dövründə imkanlarımız artacaq. Əvvəlki dövrdə resursların müəyyən hissəsi xarici siyasətə, eyni zamanda Azərbaycanın strateji mövqeyinin qorunmasına və nüfuzunun saxlanılmasına, gücləndirilməsinə həsr edilərsə də, artıq Qarabağ problemi həll edildiyindən daxili iqtisadiyyata diqqətin ayrılmasına daha çox ehtiyac vardır. Fikrimcə, hökumət də bu məsələni prioritet olaraq götürəcək". İşğaldan azad olunan ərazilərdə həyata keçiriləcək mühüm tədbirlərdən biri də investisiya qoyuluşudur. Böyük potensiala malik olan bu regiona xarici və daxili investorların cəlb edilməsi hazırda qarşıda duran prioritet məsələlərdən biridir. **Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin müəllimi, memar Tərlan Əliyev** mediaya açıqlamasında deyib ki, həmin ərazilərdə tikinti, aqrar sektor, enerji, mədən sənayesi, turizm sektoru kimi sahələrin inkişafı prioritetlik təşkil edə bilər. Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında bu sahələr çox yüksək inkişaf perspektivinə malikdir.

T.Əliyev bildirib ki, Prezident İlham Əliyev tərəfindən yaradılan "Qarabağ Dirçəliş Fondu" işğaldan azad edilmiş ərazilərə xarici və daxili investisi-

yaların cəlb edilməsi, iqtisadiyyatın yenidən qurulması və inkişafı üçün olduqca mühüm amildir. İnvestisiyaların bu ərazilərə yönəldilməsi zamanı həmin regionun təbii sərvətlərinin, iqliminin, geoloji mövqeyinin hər bir rayon üzrə tədqiq edilməsi və ümumi strukturun qurulması, bu prosesin sürətlənməsinə, eyni zamanda daxili və xarici investorların bu sahədə daha səmərəli fəaliyyətinə təkan verəcək: "Regionda aqrar sektorun inkişafı üçün torpaq və iqlim faktorları mühüm rol oynayır. Qarabağ ərazisindəki 7 rayonun əkinəyararlı torpaq sahələrinin ümumi həcmi 535 min hektardan artıqdır. Bunu nəzərə alsaq, bu sektora böyük investisiya qoyuluşları çox böyük fayda verəcək. Bundan başqa, Qarabağda həyata keçiriləcək bərpa və yenidənqurma işləri zamanı yerli tikinti materiallarından istifadə olunması üçün əlverişli şərait mövcuddur. Nəticə etibarilə tikinti xammalına qoyulan investisiya həm investora, həm də dövlətə yol və nəqliyyat xərclərinin azaldılması, tikinti materiallarının güzgü istehsalı və satışı kimi məsələlərdə gəlir və səmərəlilik gətirəcək".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Məşavət"

Azərbaycanda 7 fevral növbədənəkar prezident seçkisi ilə İlham Əliyev öz legitimliyini təzələdi və daha da gücləndirdi. Ölkə üçün isə faktiki yeni bir era başlanmış sayıla bilər. Bəs seçki Azərbaycana xarici sərmayələrin yatırılmasına hansı təsirləri göstərəcək? Ümumiyyətlə, ölkəyə investisiya axını artırmaq üçün hansı təxirəsalınmaz tədbirlərə ehtiyac var? Formalaşacaq yeni kabinet bu istiqamətdə konkret hansı addımlar atmalıdır? Gözləntilər nədir?

Qeyd edək ki, Mərkəzi Bankın məlumatına əsasən, ötən ilin 6 ayında xaricdən cəlb olunan investisiyaların ümumi məbləği 3 milyard dollar, xaricə yatırılan sərmayələrin həcmi isə 0,6 milyard dollar olub. Ölkə iqtisadiyyatı qoyulan bir-başa xarici investisiyaların strukturunda neft-qaz sektorunun xüsusi çəkisi 75,9 faiz təşkil edib. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2023-cü ilin yanvar-avqust aylarında xarici ölkələr və beynəlxalq təşkilatların əsas kapitalla yönəldildikləri vəsaitin 2 milyard 285 milyon manatı (90,4 faizi) Birləşmiş Krallıq, Türkiyə, ABŞ, Fransa, Yaponiya, Rusiya, İsveçrə və Norveç sərmayədarlarına məxsus olub.

İqtisadçı millət vəkili Azər Badamov mövzu ilə bağlı "Yeni Məşavət"-ə dedi ki, xarici sərmayədarlar investisiyaları yatırılmasında hansı təsirləri göstərəcək? Ümumiyyətlə, ölkəyə investisiya axını artırmaq üçün hansı təxirəsalınmaz tədbirlərə ehtiyac var? Formalaşacaq yeni kabinet bu istiqamətdə konkret hansı addımlar atmalıdır? Gözləntilər nədir?

Qeyd edək ki, Mərkəzi Bankın məlumatına əsasən, ötən ilin 6 ayında xaricdən cəlb olunan investisiyaların ümumi məbləği 3 milyard dollar, xaricə yatırılan sərmayələrin həcmi isə 0,6 milyard dollar olub. Ölkə iqtisadiyyatı qoyulan bir-başa xarici investisiyaların strukturunda neft-qaz sektorunun xüsusi çəkisi 75,9 faiz təşkil edib. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2023-cü ilin yanvar-avqust aylarında xarici ölkələr və beynəlxalq təşkilatların əsas kapitalla yönəldildikləri vəsaitin 2 milyard 285 milyon manatı (90,4 faizi) Birləşmiş Krallıq, Türkiyə, ABŞ, Fransa, Yaponiya, Rusiya, İsveçrə və Norveç sərmayədarlarına məxsus olub.

tədbirlərin davam etdirilməsini vacib hesab edirəm".

Deputat əlavə edib ki, sahibkarlıq fəaliyyəti üçün müasir qanunvericilik bazası yaradılıb:

"Belə ki, Ələt Azad İqtisadi Zonasında, sənaye və aqroparklarda, o cümlədən işğaldan azad olunmuş ərazilərdə fəaliyyət göstərəcək sərmayədarlar üçün xüsusi güzəştlər tətbiq olunur. Deyə bilirik ki, ölkədəki sərmayə mühiti hər bir xarici sərmayədar üçün qəbul olunandır. Növbəti dövrdə isə sadəcə, mövcud sərmayə mühitimizi beynəlxalq səviyyədə yaxşı təbliğ etməyə ehtiyac var. Bunun üçün həm ölkə daxilində, həm də xarici ölkələrdə iş adamları dəvət olunaraq sərgilər və konfranslar və biznes forumların keçirilməsinin çoxaldılması vacibdir. Ölkəmizdə bütün şərait və imkanlar var, amma bu imkanları lazımi səviyyədə təbliğ edə bilməməyimiz xarici sərmayədarların az cəlb olunmasına gətirib çıxarıb. Yeni dövrdə isə bu məsələləri xüsusilə diqqətinin yaxşılaşmasına və ölkənin iqtisadi gücünün artırılmasına hesablanır. Bunun üçün də mütləq şəkildə xarici sərmayədarların ölkəmizə cəlb edilməsi üçün

güclənməsinə və vətəndaşların rifahının yaxşılaşmasına xidmət edir".

Mövzu ilə bağlı iqtisadçı-ekspert Eldəniz Əmirov da "Yeni Məşavət"-ə fikirlərini açıqladı:

"İnvestisiyaların ölkəyə cəlb olunması üçün mütləq şəkildə əlverişli investisiya mühiti yaradılmalıdır. Əlverişli investisiya mühitinin şərtlərindən ən əsası isə kapitalın sərbəst axınına şərait yaradılmasıdır. Yeni həm ölkəyə daxil olması, eyni zamanda xarici investorun öz kapitalını ölkədən çıxarmaq istəyi ilə bağlı hər hansı maneçilik olmamalıdır. Digər bir tərəfdən, Vergi Məcəlləsində hər dəfə dəyişikliklərin olması xarici investorların ölkəyə gəlməsinə əngəllənən əsas faktorlardan biridir. Çünki bu istiqamətdə bir sabitliyin olmaması investor üçün qarşıdakı illərdə ciddi şəkildə suallar yaradır. Onlar bu prosedura risk faktoruna kimi baxırlar, ona görə də daha çox ehtiyatlı davranırlar. Bir də özəlləşdirmə proseslərində xarici subyektlərin iştirakının təmin olunması ölkəyə investisiya axını təmin edə bilər. Bu məsələ olduğuna görə dövlət buna daha diqqətlə yanaşmalıdır. Başqa məsələ manatın məzənnəsidir ki, investisiya mühitinə ciddi təsir göstərir. Digər bir məsələ yerli sahibkarlığın inkişafıdır. Xarici investorlar bir ölkəyə investisiya yatırmaq üçün həmin bazarı araşdıran zaman göstəricilərdən biri də yerli sahibkarlığa dair dinamikaqdır. Ona görə ilk növbədə yerli sahibkarlığın da inkişafına önəm verilməsi vacibdir".

Ekspert ölkənin daha effektiv daxili iqtisadi siyasəti görə biləcəyine

Rusiya Britaniyaya yeni sanksiyalar tətbiq edib

Rusiya Böyük Britaniyaya yeni sanksiyalar tətbiq edib. APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi Londona qarşı yeni sanksiyalar elan edib. Bildirilib ki, rəsmi Moskvanın bu addımı Londonun davam edən qarşıdurma kursuna cavabdır. Sanksiya siyahısına bəzi Britaniya rəsmiləri, elmi və akademik ictimaiyyətin nümayəndələri daxil edilib.

Fevralın 12-də Ermənistanın Yol Departamenti ilə İranın "Abad Rahan Pars" beynəlxalq qrupu və "Tunel Garden Ariana" şirkəti arasında Şimal-Cənub yol dəhlizinin investisiya proqramının Aqarak-Vardanidzor yolunun (təxminən 21 km) tikintisini nəzərdə tutan 4-cü tranş çərçivəsində Vardanidzordan tunel çıxışına qədər (təxminən 11 km) olan hissənin tikintisi üzrə müqavilə imzalanıb.

Departamentin rəhbəri Qor Avetisyanın verdiyi məlumatdan aydın olur ki, müqavilə ilə ilk dəfədir Şimal-Cənub avtomagistralının cənub hissəsində tikinti başlanılır. 32 km-lik bu hissənin tikintisi 214 milyon dollara başa gələcək və 3 ildən sonra tamamlanacaq. Bu hissədəki Kacaran tunelinin tikintisi ayrıca layihədir, onun icrası üçün hələ tender elan olunmayıb. Ümumi uzunluğu 43 km olan Kacaran-Aqarak yolunun 32 km-lik hissəsini İran şirkətləri tikəcəklər. Layihə Avrasiya İnkişaf Bankının kreditləri və Ermənistan Respublikasının birgə vəsaitləri hesabına maliyyələşdirilir. Qalan hissənin maliyyələşməsi üçün investor banka müraciət olunub.

İrəvan rəsmisinin dediyinə görə, magistralın Sisiyan-Artaşat hissəsinin layihələndirilməsinin 2025-ci ildə başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

Onu da yada salmaq ki, bugünlərdə İranın İrəvanda səfəri Mehdi Sübhani demişdi ki, Tehran Azərbaycandan çox, Ermənistan ərazisindən Qara dənizə gedən yola üstünlük verir: "Ermənistanın tranzit müddəti Azərbaycandan iki gün azdır. Eyni zamanda Ermənistanda yol infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə ehtiyac var və tranzit tarifləri cüzi endirimdən istifadə edə bilər".

Ermənistanda İran sərhədindən Gürcüstan sərhədinə qədər geniş avtomagistralın tikintisi layihəsinin icrasına 2009-cu ildən başlanıb, hələ heç yolun 30 faizi belə hazır deyil. Ötən müddət ərzində müxtəlif xarici qurumlardan alınan kreditlər hesabına yolun bir neçə hissəsində tikinti işlərinə başlanılıb, lakin aşkarlanan korrupsiya faktları üzündən hələ də tikinti ta-

mamlanmayıb. Tikinti işləri cəmi 67 km-lik hissədə bu və ya başqa dərəcədə aparılıb. Digər hissələrdə tikintinin maliyyələşdirilməsi üçün müxtəlif beynəlxalq maliyyə qurumlarının vəsait ayırdığına dair məlumatlar bir qayda olaraq, doğrulanmır. Məsələn, 2022-ci ilin iyununda Ermənistan rəsmiləri yolun Kacaran-Aqarak hissəsinin tikintisinin maliyyələşməsi üçün Avrasiya İnkişaf Fondunun 154 milyon dollar kredit ayırdığını elan ediblər. Bildirilib ki, bu hissənin tikintisi 2023-cü ilin sonunadək yekunlaşacaq. Lakin 2023-cü ilin oktyabrında məlum olub ki, Ermənistanla İran yolun həmin sahəsinin tikintisinə dair müqavilə imzalayıblar. İmzalanma mərasimində İranın yol və şəhərsalma naziri Mehرداد Bəzrpaşın verdiyi məlumatdan aydın olur ki, 32 km-lik yolun tikintisi 210 milyon dollara başa gələcək və bu vəsaiti tamamilə İran maliyyələşdirəcək(!) Yolun tikintisini də İran şirkətləri həyata keçirəcək. Tikinti işlərinin 2026-cı ilin sonunadək başa çatdırılacağı deyilir. İran həmçinin Ermənistanla sərhəddə Araz çayı üzərində yeni körpünün tikintisini reallaşdıracaq(!).

Fevralın 12-də isə Ermənistan tərəfi tikintinin İrəvan və Avrasiya İnkişaf Fondunun vəsaitləri hesabına maliyyələşdirildiyini açıqlayıb.

2022-ci ildə Ermənistan rəsmiləri ümumilikdə magistralın tikintisinin ölkə büdcəsinə 3,5 milyard dollara başa gələcəyini açıqlamışdılar. O da o halda ki, 2022-2023-cü illərdə bütün sahələrin tikintisi üzrə müqavilələr imzalandı. Bu şərtlər daxilində yolun tikintisinin 2030-cu ilədək başa çatdırılması planlaşdırılırdı. Lakin hazırda 2024-cü ildir və hələ də yolun qalan hissələrində

İranın Azərbaycandan yan keçən dəhlizlə bağlı həşiri - Ermənistanla ortaq layihə Tehran İrəvanı ortaya atır, amma əlini daşın altına qoymaq istəmir

real tikinti işlərinə başlanmayıb.

Qeyd edək ki, Ermənistanı yeni avtomagistral Şimal-Cənub Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinə qoşulmaq məqsədilə inşa olunur. Lakin son illərdə regionda baş verən proseslər Ermənistanın bu layihədən kənarda qalmasını şərtləndirib. Belə ki, Qərbin ağır sanksiyalarına məruz qalan Rusiya dəhlizin Azərbaycandan keçən segmentinin işə salınması istiqamətində hərəkətə keçib. 2023-cü ilin mayında İranla Rusiya arasında Rəşt-Astara dəmiryol xəttinin tikintisinə dair müqavilə imzalanıb və Rusiya bu layihənin maliyyələşdirilməsi üçün İrana 1,3 milyard avro həcmində dövlət krediti ayrılıb. Yaxın həftələrdə İran ərazisində fiziki tikinti işlərinin başlanması gözlənilir. Aydın məsələdir ki, Rusiya İrandan yüklərin Ermənistanı, oradan Gürcüstana, yalnız oradan öz ərazisinə çatdırılması kimi absurd proyektə dəstək verə bilər deyil. Xüsusilə də Azərbaycanın daha qısa, hazır infrastrukturuna, Azərbaycan üzərindən daşımaların həm vaxt, həm də maliyyə tutumu baxımından digər segmentlərlə müqayisədə dəfələrlə əlverişli olduğu bir şəraitdə. Ermənistanın getdikcə artması gözlənilən yükləri ötürmək üçün nə normal avtomobil, nə də dəmiryolu infrastrukturunu, Rusiyanın isə onun yaradılmasını gözləməyə vaxtı yoxdur...

Erməni ekspertlər bildirirlər ki, Nikol Paşinyan hökuməti

ölkə Şimal-Cənub dəhlizindən kənarda qaldıqdan sonra daha kiçik bir layihənin - Fars körfəzi-Qara dəniz layihəsinin iştirakçısı olmaq üçün hərəkətə keçib. Layihəni 2016-cı ildə İran irəli sürüb, mahiyyəti Asiyadan yüklərin öz ərazisi ilə Ermənistan, Gürcüstan üzərindən Avropanın Qara dəniz sahillərinə çatdırılmaqdan ibarətdir. 2021-ci ilədək İranın dövlətinə baxmayaraq, Azərbaycan Ermənistan əməlinə görə layihəyə maraq göstərməyib. Bu illər ərzində Ermənistan dəfələrlə öz ərazisində infrastrukturun yaradılması üçün işlərə başladığını elan etsə də, real iş görülməyib. Və 2021-ci ilin oktyabrında aydın oldu ki, İran, Azərbaycan və Gürcüstan Fars körfəzinə Qara dənizlə birləşdirən tranzit marşrutu işə salır. İranın Avtomobil Yolları və Nəqliyyat Təşkilatının rəhbəri Cavad Hedayati ISNA agentliyinə bildirdi ki, bu məsələ ilə bağlı üçtərəfli saziş əldə olunub. Razılaşmaya əsasən, İran Astarasından Azərbaycana və daha sonra Gürcüstan limanlarına, oradan isə Bolqarıstana və Şərqi Avropanın digər ölkələrinə sınaq tranzit həyata keçiriləcək. Daha sonra İranla Azərbaycan arasında Araz çayı üzərindən yeni avtomobil körpüsünün tikintisinə dair müqavilə imzalandı. 2023-cü ilin dekabrında körpünün rəsmi açılışı baş tutdu. Rəsmi məlumata görə, hazırda dövlət sərhədindən buraxılış məntəqəsinin ikinci fazada genişləndirilməsi məqsədilə müvafiq işlər aparılır. Genişləndirilmə işlərindən sonra

dövlət sərhədindən buraxılış məntəqəsi 7 gediş və 7 gəliş xətləri üzrə gündəlik olaraq 500 giriş və 500 çıxış olmaqla, ən azı 1000 yük nəqliyyat vasitəsinin qəbul edə biləcək.

Bu körpü həm də Şimal-Cənub dəhlizinin işinin genişlənməsinə gətirib çıxaracaq. 2023-cü ildə dəhlizlə yük daşımaları 44,5 faiz artıb. 2023-cü ilin 11 ayında Azərbaycanla İran arasında ikitərəfli yük daşımalarının həcmi 2022-ci ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 46 faiz, o cümlədən tranzit daşımaları 2,1 dəfə çox olub.

İran tərəfi isə sözdə Ermənistan üzərindən keçəcək yolun onlara iqtisadi baxımdan daha sərfəli olduğunu iddia edir. Lakin rəsmi Tehran yolun tikintisi üçün bir qəpik belə ayırmaq niyyətində deyil. İrəvan rəsmilərinin bütün güzəşt və təşviq cəhdlərinə rəğmən, İran Ermənistanda yol tikintisinə kredit belə ayırmaqda maraqlı deyil. Tehranın İrəvanda səfəri Mehdi Sübhaninin bugünlərdə erməni mətbuatına verdiyi müsahibədə də açıq dillə Ermənistanı digər donorlara üz tutmaq məsləhət görülür.

Sübhani qeyd edir ki, Ermənistan İranın 200 milyon əhalisi olan Avrasiya iqtisadi bazarına girməsi üçün platformadır: "Təbii ki, biz Ermənistanı 3 milyon əhalisi olan bazar kimi görmürük, amma biz Ermənistanı Avrasiya iqtisadi bazarına daxil olmağımıza kömək edəcək platforma kimi görürük".

Jurnalist Rusiyanın Rəşt-Astara dəmiryol xəttinin tikintisini maliyyələşdirməklə, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi layihəsinə Azərbaycanı seçdiyini bildirərək, səfirdən İranın bu məsələdə mövqeyini soruşduqda, Sübhani ona birmənalı cavab vermir: "Kommunikasiyaların şəxələndirilməsi, öz növbəsində, əlaqələrin şəxələndirilməsinə kömək edir. Ermənistanın Qara dənizə yolu Azərbaycandan keçən yoldan qısadır. Əgər biz müvafiq infrastruktur yarada bilsək, həmçinin yol tariflərini azalda bilsək, Ermənistan bu region üçün nəqliyyat mərkəzinə çevriləcək. Bu, iqtisadi məsələdir, nəqliyyat məsələsidir, təbii ki, yük maşını sürücüsü müəyyən marşrutla getməyin ona daha sərfəli olduğunu görsə, bu marşrutu seçir. Bu, suverenlik məsələsi deyil, sırf iqtisadi məsələdir".

Jurnalistin "İran tərəfi Ermənistanda Şimal-Cənub nəqliyyat layihəsinə sərməyə qoymaq imkanı görürmü" sualına cavab da maraqlı doğurur: "Biz indi İrana kifayət qədər sərməyə qoymuşuq ki, adekvat infrastruktur yaradılsın. Ermənistan indi öz büdcəsindən və bir çox imkanlardan istifadə edərkən Asiya Bankı vasitəsilə iş aparır. Ola bilsin ki, bununla maraqlanan şirkətlər olacaq, məncə, onlar belə bir addım atmağa hazır olacaqlar. Burada bu yolun salınması vacibdir".

Bütün bunlar deməyə əsas verir ki, siyasi iddialara rəğmən, nə Rusiya, nə də İran öz hesablarına Ermənistan üçün infrastruktur yaratmaqda maraqlı deyillər. Onlar iqtisadi maraqları çərçivəsində hərəkət edirlər, bundan sonra da belə olacaq. Bu maraqlar isə yükdaşımanın hazır infrastrukturunu olan, onu sürətlə genişləndirən Azərbaycan üzərindən reallaşdırılmasını diqqətə edir.

Ermənistanın Azərbaycandakı infrastrukturaya yaxın səviyyədə belə nələrsə yaratması üçün ən azı 10 il vaxt lazım gələcək. Ona qədər...

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

Fransanın mənzil-tikinti naziri postuna **Giyom Kasbaryan** təyin olunub.

Xatırladaq ki, erməni mənşəli **Giyom Kasbaryan** bundan əvvəl Fransa parlamentinin deputatı olub.

Fransadakı bu təyinat bir çox müzakirələrə səbəb olub. Xüsusilə Türkiyə və Azərbaycan cəmiyyətlərində daha çox müzakirə edilir. Belə qəbul olunur ki, bu, iki qardaş ölkəyə Makron Fransanın növbəti həyasız davranışdır. Eyni zamanda burada bir çox suallar da yaranıb.

Niyə türklər Fransada dövlət vəzifələrində təmsil oluna bilmirlər? Onların qarşılarını alan nədir? Burada həftə xristian ölkələrindən Fransada yaşayanların, bu ölkənin vətəndaşlığını alanların da vəzifə almaq problemi yaşadıkları göstərilir. Amma ermənilərə gələndə, qarşılarında "yaşıl işıq" yandırılır...

Bu ölkədə yaşayan soydaşlarımızın fikirlərini aldıq.

Parisdə yaşayan blogger Elnur Məcidli bildirdi ki, burada ən böyük problem təhsil, yaxud təhsilsizlikdir:

"2-ci Dünya müharibəsindən sonra Fransaya işçi kimi gəlməyə başlayan türklərin sayı 1965-ci ildə Türkiyə və Fransa arasında imzalanan işçi sazişi ilə daha da artdı. Bu gün Fransada türklərin və türkəşilli fransız vətəndaşlarının sayı təxminən 1 milyondur. Əgər bu rəqəmə son 20 ildə Fransaya üz tutan yüz minlərlə sənədsiz, reqlizasiya gözləyən, yaxud siyasi səbəblərdən oturmaq alan Türkiyə vətəndaşlarını da əlavə etsək, say 2 milyona yaxınlaşır. Bu isə 1-ci Dünya müharibəsindən sonra Osmanlı dövlətinin torpaqlarından gələn ermənilərin 1 əsrdən yuxarı yaşadıkları Fransadakı saylarından təxminən 2-3 dəfə çoxdur. Fransada yaşayan ermənilər 1 əsrdir ki, bura ciddi şəkildə inteqrasiya və assimilyasiya olublar. Böyük əksəriyyəti erməni dilini bilmir və erməni mədəniyyətindən uzaqdırlar. Onları əsas birləşdirən cəhət kilsədir. Yeni dini bağlılıqlardan formalaşan ənənələr on-

Fransada türklərə niyə vəzifə verilmir - fərqli baxışlar

Elnur Məcidli: "Burada ən böyük problem təhsillə bağlıdır"

Şamil Beydulla: "Hansısa vəzifəyə gedəndə ilk maraqlandıqları hansı dinə mənsub olmağındır"

ları bir arada tutur və siyasi müstəviyə keçirir.

Dilini, mədəniyyətini və hətta yeməklərini belə unut-salar da, dini bağlılığı qoruduqları üçün özlərini diaspor kimi saxlayıblar. Türklərin Fransaya gəlməsindən 60 ildən çox vaxt ötür. Fransada türklər artıq 3-4-cü nəsillə olaraq davam edirlər. Ən böyük problemləri təhsildən, ali təhsildən yayınmalarıdır. Ermənilərin böyük əksəriyyəti ali təhsil alır, dövlət qurumlarında işə düzəlir, məhz buna görə də hazırda türklərdən sayca az olmaqlarına baxmayaraq səsləri daha gur çıxır. Mənim dövlət qurumlarında erməni əsilli həmkarlarım çox

olub, azərbaycanlı olduğumu biləndə təəccübləniblər. Türk mənşəli məmura rast gəlmək isə çox çətindir.

Fransaya ilk gələn ermənilər ayaqqabıçı, zərgər, nalbənd, aşbaz və s. kimi peşə sahibləri olsalar da, öz övladlarını oxutdular. Türklərdə isə bu proses əksinədir. Bir türk inşaatda, yaxud restoranda işləyirsə, bir müddət sonra özünə inşaat şirkəti qurur, yaxud öz restoranını açır, iqtisadi olaraq güclənir, ancaq övladlarını oxutmaq barədə düşünmür və istəyir ki, övladları da inşaat və restoran biznesini davam etdirdirsin. Bu gün Fransadakı türklərin iqtisadi gücü burada yaşayan ermə-

nılərdən qat-qat artıqdır. Lakin təhsil səviyyələri aşağı olduğu üçün onların səsi eşidilmir. Fransada 30-40 il yaşayıb, iş sahibi olub, hələ də yaşadığı ölkənin dilində düz-əməlli danışa bilməyən yüz minlərlə türk var.

Fransada dövlət qurumlarında işləyən azərbaycanlıların sayı da çox deyil, ancaq bu ölkədə işləyən vəkiliyimizin, hakimlərimizin sayı hər gün artmaqdadır. Azərbaycan diasporuna nəzərən daha təhsillidir və daha geniş əlaqələrə malikdir, lakin say olaraq dəfələrlə azıq.

Fransada dövlət qurumlarına qəbulda heç kimin dini, yaxud etnik mənsubiyyətinə

baxılmır. Yazılı və şifahi imtahanla göstərdiyin nəticə uğurludursa, işə qəbul olunursan. Kiçik diskriminasiya halları ola bilər, ancaq sənəin aldığı ali təhsil və iş təcrübənə bünun qarşısını alır. Fransada ispan, portuqal və ərəbəşilli nazir və millət vəkili də çoxdur. Məsələ ilk növbədə təhsildir. Fransa Azərbaycandan bir qədər fərqli görünə bilər, ancaq ali təhsili və bacarığı olan hər kəsə bu ölkədə yer var. Fransada 2-ci böyük dini azlıq ele müsəlmanlardır. Fransada 2500-dən çox məscid, yaxud ibadət yeri var ki, bəlkə də bir çox müsəlman ölkəsində bu qədər **ibadət xana yoxdur**".

AĞ Partiyasının Fransa təmsilçisi Şamil Beydulla isə mövzu ilə bağlı bunları dedi:

"Bəli, çox təəssüf ki, ermənilər bu cəmiyyətdə, siyasi elitada daha çox önə çıxır. Bunun haqlı və ya haqsız səbəbləri var. Öncə deyim ki, ermənilərin bura gəlişi 15-ci əsrə dayanır və daha sonra qondarma soyqırım kimi dünyaya sındıqları hadisədən sonra kütləvi şəkildə köç etmiş, gələnler siyasi aktiv həyat tərzilə seçilib və bu adət-ənənə davam etdirilib. Türklərin bura gəlişi, bildiyiniz kimi, İkinci Dünya müharibəsindən sonra 1950-ci illərə təsadüf edir. Türklər bura gələrkən qaçqın kimi yox, işçi kimi gəlib, ağır sənaye işlərinə dəstək

olublar. Daha sonralar da siyasi aktivlik göstərməyiblər. Azərbaycanın diaspora fəaliyyəti Fransada yenidən qurulmağa başlayıb. Ancaq düşünürəm ki, imitasiya xarakterlidir. Erməni lobbisinin işi onun üçün önə çıxır ki, hər şeyi sistemli şəkildə sabahı düşünərək edirlər. Ancaq bizdə daha çox tədbirlər şəkli, hesab xarakterlidir. Son nazirin təyinatı Fransa ictimaiyyətində birmənalı qarşılanmadı. Solçu deputatların açıq şəkildə tvitləri və parlament çıxışları var. Çünki gələn kimi güzəştli kirayə mənzillərlə bağlı sət, ağılaşmaz qərarlar qəbul etdi. Onu solçu deputatlar da deyir. Fransanın ilk rüsvay, utançverici naziridir. İndiki dövrdə belə bir şəxsin nazir təyin olunması Türkiyə və Azərbaycana qarşı atılan addım idi. Açıq şəkildə göstərilir ki, Fransa öz tərəfdaşını seçib.

Məncə, burada azərbaycanlı olub, hansısa yüksək vəzifədə təmsil olunmaq mümkün deyil. Çünki hansısa vəzifəyə gedəndə ilk maraqlandıqları hansı dinə mənsub olmağındır. İslam ilk maneədir. Daha sonra milliyyət məsələsi maneə yaradır. Burada türk olmaq 2-ci maneədir. Azərbaycanlı oldunsa, bununla da həmin şəxsin karyerası başlamadan bitir".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Azad olunmuş ərazilərdə daha 195 mina, 836 PHS aşkarlanıb

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA) tərəfindən icra olunan əməliyyatlar barədə həftəlik məlumat (05.02.2024 - 11.02.2024) açıqlanıb.

ANAMA-dan APA-ya verilən məlumata görə, Tərtər, Ağdam, Laçın, Füzuli, Şuşa, Qubadlı, Xocavənd, Kəlbəcər, Xankəndi, Xocalı, Cəbrayıl və Zəngilanda 162 piyada əleyhinə mina, 33 tank əleyhinə mina, 836 Partlamamış Hərbi Sursat (PHS) aşkarlanıb.

Bildirilib ki, 908,9 hektar ərazi mina və PHS-lərdən təmizlənilib.

Rusiya kəşfiyyatı: "Qərbi Ukraynaya xüsusi nümayəndə təyin etməyə hazırlaşır"

Qərbi Ukraynaya xüsusi nümayəndə təyin etməyə hazırlaşır.

APA xəbər verir ki, bu barədə Xidmətin yaydığı bəyanatda deyilir.

İdarənin direktoru Sergey Narişkinin sözlərindən sitat gətirərək qeyd olunub ki, ABŞ-la Böyük Britaniya digər Yeddiilik Qrupu (G7) dövlətlərini Ukrayna prezidenti Vladimir Zelenski ilə daimi əlaqəsi olan və ölkə üzrə xüsusi nümayəndə vəzifəsini yaratmağa çağırır.

Bəyanatda həmçinin qeyd edilib ki, Ukraynada xüsusi nümayəndə təyini ideyasının həyata keçirilməsi ABŞ və Böyük Britaniyanın arzuladığı nəticələrə gətirib çıxarmayacaqdır.

Futbolda sarı və qırmızı kartdan əlavə yeni bir kart olacaq - mavi rəngdə. Bu, meydandan 10 dəqiqəliyə qovulma demək olacaq. "The Telegraph" xəbər verir ki, əgər oyunçu aşkar şəkildə taktiki oyun pozuntuları edirsə və ya hakimlə çox danışarsa, hakim bu sanksiyanı tətbiq edə bilər.

Məlumatla görə, yeni qaydanın sınağı yaxın gələcəkdə qadın və gənclər futbolunda, eləcə də aşağı turnir səviyyələrində başlayacaq.

Bu yenilik necə qiymətləndirilir? Yeni cəza növü yarışı daha maraqlı və ədalətli edə biləcəkmə?

Futbola yaxından maraqlanan, Böyük Quruluş Partiyasının sədri, deputat Fazil Mustafa bu yeniliyi müsbət qiymətləndirir:

"Əslində bu, yenilik deyil. Çünki idmanın başqa növlərində var. Məsələn, hokkeydə bunu başqa formada tətbiq edirlər. Düzdür, orada müddət bir qədər az olur. Hər halda, belə nəzərdə tutulursa, maraqlı bir yenilikdir. Çünki həqiqətən də emosional vəziyyətdə hakimlə mübahisə edən, hansısa bir şəkildə oyunun intizamına təbə olmayan oyunçuya bu kartı tətbiq etmək çox doğru olardı. Təbii ki, bunun oyunçuyu zədələmiş, qəsdən ona zərər yetirmiş futbolçulara aidiyyəti olmayacaq. Onlar sərt formada cəzalandırılmalıdır. Zədən bu cəza üçün qırmızı kart nəzərdə tutulur. Hesab edirəm ki, göy kart futbolda daha çox məsuliyyətə imkan yarada bilər. Doğru fikirləşilib. Bunun tətbiq edilməsi, məncə, faydalı olacaq".

İdman yazarı Natiq Muxtarlı da bu qərarın futbolda müsbət rol oynayaçağını düşünür: "Futbol o qədər sürətlə inkişaf edir ki, bu oyunun qaydalarının da

təkmilləşməyə ehtiyacı var. Etiraf edək ki, futbolda hakimlərin verdiyi qərarlar həmişə birmənalı qəbul edilmir. Məsələn, futbolçu oyun ərzində cəmi bir dəfə kobud oynayır və ya hakimin qərarına sərt etiraz edir, bununla da meydandan qovulur. Futbol emosiya oyunudur, burada əsəbləri cilovlamaq asan deyil. Belə məqamda hakim futbolçunu meydana qovsa, bu, çox ağır qərar sayılır. Amma meydana saxlayanda da, digər futbolçular da etiraz səslərini qaldırırlar. Necə deyirlər, hakim sərt olursa qınanır, yumşaq davranırsa, oyuna nəzarət əldə gedir. Bu baxımdan düşünürəm ki, "mavi vərəqə" ideyasını sınaqdan keçirmək olar. Futbolçunun meydandan 10 dəqiqə uzaqlaşdırılması, tam qovulmadan yaxşıdır komandası üçün. Üstəlik, o, həmin 10 dəqiqə ərzində artıq soyuq başla düşünə, əsəblərini sakitləşdirib meydana qayıda bilər. Bu vərəqə meydana hakimin verəcəyi qərarlar arasında balans yarada bilər. Qırmızı vərəqə sərt, sarı vərəqə yumşaq cəzadırsa, buyurun, mavi vərəqəni göstərin, futbolçu 10 dəqiqə dincəlsin və "ağıllansın".

İdman mütəxəssisi Kənan Məstəliyev isə fərqli fikrə sahibdir. O, maraqlı bir təkliflə çıxış etdi: "Maraqlı ideyaya oxşayır, amma perspektivinə inanmıram. Bu

Futbolda ilginç yenilik: "göy kart" - 10 dəqiqəlik cərimə gəlir

Fazil Mustafa: "Bunun tətbiq edilməsi məncə faydalı olacaq"

Natiq Muxtarlı: "Bu vərəqə meydana hakimin verəcəyi qərarlar arasında balans yarada bilər"

Kənan Məstəliyev: "İki mavi vərəqə bir sarı vərəqəyə bərabər hesab edilsin"

tempini aşağı salıb tamaşaçıların narazılığına səbəb olmayacaqmı? Siyahını uzatmaq olar. Bu cür ideyalar ara-sıra ortaya çıxır, sınaqdan keçirilir və adətən uğursuz olur. Məncə, bu dəfə də uğursuz olacaq, çünki möhkəm əsasları yoxdur. Sarı və qırmızı vərəqə arasına başqa rəngdə vərəqə əlavə etməkdənsə, sarı və qırmızı vərəqə verilmə qaydalarını sərtləşdirmək olar. Yaxud mavi vərəqə verilsin, amma onun təsir qüvvəsi fərqli müəyyən-

qərara müxalif olanlarda nam. Mavi vərəqənin tətbiq olunma səbəbi açıqlansa da, qaneedici deyil. Futbola hokkey qaydası gətirirlər. Suallar

coxdur: futbolçunun taktiki qayda pozuntusu etməsi necə müəyyən ediləcək, bunun aşkar müəyyən edilmə qaydası nədi, hakimlə çox danış-

mağın ölçüsü nədi, nə qədər danışmalıdır ki sarı yox, mavi vərəqə alsın? Yaxud iki oyunçusu mavi vərəqə alan komanda avtomatik oyunun

ləşdirilsin. Məsələn, iki mavi vərəqə bir sarı vərəqəyə bərabər hesab edilsin".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

DYP yükdaşıma fəaliyyəti ilə məşğul olanlara müraciət etdi

DİN-in Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsi yükdaşıma fəaliyyəti ilə məşğul olan hüquqi və fiziki şəxslərə müraciət edib.

İdarədən APA-ya verilən məlumatla görə, müraciətdə deyilir ki, nəqliyyat vasitələri ilə normadan artıq yük daşınması hallarının qanunvericiliyə zidd olması ilə bağlı dəfələrlə xəbərdarlıq edilməsinə baxmayaraq, müşahidələr göstərir ki, bəzi sürücülər tərəfindən analoji qayda pozuntularına yol verilməsi hallarına hələ də rast gəlinir.

Bu isə həmin daşımalar zamanı böyük maliyyə vəsaiti hesabına ərsəyə getirilmiş yolların, körpülərin, yol ötürücülərinin və digər qurğuların vaxtından əvvəl sıradan çıxması ilə yanaşı, bir çox hallarda ağır yol-nəqliyyat hadisələrinin baş verməsinə də səbəb

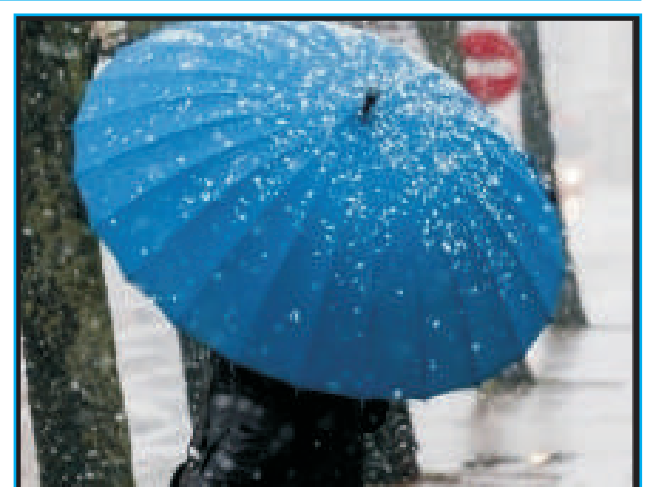

olur. Təkcə son 1 ildə yük avtomobillərinin iştirakı ilə qeydə alınmış 127 yol qəzasında 84 nəfər həlak olub, 85 nəfər isə xəsarət alıb.

Bir daha sürücülərin, eləcə də yüklənməni həyata ke-

çirən vəzifəli və hüquqi şəxslərin nəzərinə çatdırırıq ki, mövcud qanunvericiliyin tələblərinə əsasən, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarı ilə müəyyən edilmiş yük para-

metrlərini aşma hallarının aşkarlanacağı təqdirdə həmin avtomobilin hərəkəti qadağan edilməklə onu idarə edən şəxs barəsində inzibati məsuliyyət tədbirləri tətbiq ediləcək.

Həftəsonu hava kəskin soyuyacaq - qar, şaxta...

Fevralın 16-dan etibarən Bakıda və Abşeron yarımadasında hava şəraiti kəskin dəyişəcək. Fevralın 16-sı gecədən etibarən havanın temperaturu - 1 dərəcəyə düşəcək. Yağıntı olacaq. Bəzi yerlərdə sulu qara keçəcək.

Fevralın 17-si gündüz havanın temperaturu 0 dərəcə olacaq. Gecə isə 2 dərəcə şaxta olacaq. Fevralın 17-də sulu qar yağmağa davam edəcək.

Fevralın 18-də gündüz 2 dərəcə isti, gecə 1 dərəcə şaxta olacaq, paytaxtda sulu qar yağmağa davam edəcək.

Yalnız fevralın 19-dan etibarən yağıntı kəsiləcək. Havanın temperaturu tədricən artacaq, gecələr + 2 dərəcə temperatur olacaq.

Ötən həftə Zaqatalada 2 məktəblinin maşınla vurularaq öldürülməsi hər kəsi üzdü. Artıq azyaşlıları öldürən sürücü həbs edilib. Emin İbrahimov barəsində məhkəmənin qərarı ilə 4 ay müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Məlum olub ki, həmin şəxs Zaqatala şəhər sakinidir və əvvəllər Cinayət Məcəlləsinin 332.1-ci maddəsi ilə məhkum olunub. Üstəlik, onun sürücülük hüququ olmayıb.

O, həmçinin etibarnaməsiz idarə etdiyi "Mercedes" markalı, Az 39 BB 320 dövlət nömrə nişanlı avtomobilə rayonun Göyəm kəndi ərazisində hərəkətdə olarkən sərt döngədə idarəetməni itirməsi nəticəsində yolun kənarı ilə gedən 2013-cü il təvəllüdlü 3 məktəblini vurub. Nəticədə azyaşlılardan Ramazan İsayev və Kamal Permədov hadisə yerində həyatlarını itirib. İbrahim İbrahimzadə isə

İki məktəblini öldürən "sürücü" ömürlük ala bilərmə? - hüquqşünas rəyi

Vəkil: "Maddədə nəzərdə tutulan cəzadan yuxarı cəza verilməsi qanunla mümkün deyil"

tərəfindən pozma 2 və daha çox şəxsin ölümünə səbəb olduqda Cinayət Məcəlləsinin 263.1.4-cü maddəsi ilə məsuliyyətə cəlb olunur. Həmin maddənin sanksiyasına əsasən şəxs barəsində 5 ilədək müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hü-

ücdə ikisindən, xüsusi təhlükəli residivə görə isə dördüncü qatından az ola bilməz. Yeni qanunvericilik bu tipli şəxslərə digər şəxslərlə münasibətdə fərqli (daha ağır cəza verilməsini) münasibət nəzərdə tutur. Bu norma da imperativ normadır".

Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 263-cü maddəsində yol nəqliyyat hadisəsi törətmiş şəxslərə təyin edilən cəzalar göstərilir. Belə ki, əgər sürücü alkoqollu içkilərin qəbulu, narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və digər

Azərbaycanda yol nəqliyyat hadisəsi törədən şəxsə ən ağır cəza isə 263-cü maddənin sonuncu bəndinə (263.1.4-cü) əsasən təyin edilir. Sürücü şəxslər halda və ya nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququ olmadığı halda qəza törədərsə və qəza zamanı 2 və daha artıq şəxs dünyasını dəyişərsə, sürücü maksimum olaraq 10 il müddətinə azadlıqdan

məhrum edilə və o, sadəcə, 5 il müddətinə sürücülük hüququndan məhrum edilə bilər. Əgər sürücü şəxslər olmadığı və sürücülük hüququ olduğu halda qəza törədərsə, iki və daha artıq şəxsin ölümünə səbəb olarsa, 10 il müddətinə cəza ala bilər və 5 il müddətinə sürücülük hüququndan məhrum edilə bilər.

✎ **Elsən MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

xəsərlə Zaqatala rayon Diagnostika Mərkəzinə, sonradan isə Bakıdakı xəstəxanaya yerləşdirilib.

Bes ağırlaşdırıcı xüsusiyyətlər (məhkumluq, sürücülük vəsiqəsinin olmaması, olayın tipik yol qəzası deyil, əslində bir qətlam olması və s.) ona ən ağır cəzanın - ömürlük həbsin kəsilməsini şərtləndirə bilərmə ki, bəlkə başqa "sürücü"lərə də dərs olsun? Qanunlarımız, ədalət sistemimiz nə deyir?

Vəkil Əziz Qənbərov "Yeni Müsavat"a deyib ki, Cinayət Məcəlləsi ilə nəzərdə tutulmuş əməli törətmiş şəxsə qarşı ittihamda nəzərdə tutulan maddənin sanksiyasında müəyyən edilən cəzanın yuxarı həddində cəza verilə bilər: "Maddədə nəzərdə tutulan cəzadan yuxarı cəza verilməsi qanunla mümkün deyil. Şəxs tərəfindən yol hərəkəti və ya nəqliyyat vasitələrinin istismarı qaydalarını şəxslər halda və ya nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququ olmayan şəxs

ququndan məhrum edilməklə 7 ildən 12 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılabilir. Məhkəmə cəza təyin edərkən işin ağırlaşdırıcı və yüngülləşdirici hallarını nəzərə almalıdır. Şəxs tərəfindən əvvəllər cinayət törədilibsə, bu hal ağırlaşdırıcı hal hesab edilir və cəzanın ağırlaşdırılması üçün əsas ola bilər. Bu halda belə cəza sanksiyada nəzərdə tutulmuş həddən yuxarı ola bilməz. Residivə, təhlükəli residivə və xüsusi təhlükəli residivə görə cəza təyin edilərkən əvvəllər törədilmiş cinayətlərin sayı, xarakteri, ağırlığı və nəticələri, əvvəlki cəzanın islah təsirinin yetərli olmamasına səbəb olan hallar, habelə yeni cinayətin xarakteri, ağırlığı və nəticələri nəzərə alınır. Residivə görə cəzanın müddəti törədilmiş cinayətə görə Cinayət Məcəlləsinin xüsusi hissəsinin müvafiq maddəsində müəyyən edilmiş daha ciddi cəza növünün son həddinin yarısından, təhlükəli residivə görə

Emin İbrahimovun əvvəllər məhkum olduğu maddəyə gəlincə, onun əməli hərbi xidmət əleyhinə olan cinayətlər kateqoriyasına aid olub. Cinayət Məcəlləsinin 35-ci fəslində yer alan 332.1 maddəsi - Tabelik münasibətlərində olmayan hərbi qulluqçular arasında qarşılıqlı münasibətlərin nizamnamə qaydalarını pozaraq, zərərçəkmiş şəxsin sağlamlığına qəsdən yüngül zərər vurma adlanır. Bu əmələ yol vermiş şəxs barəsində 1 ilədək müddətə hərbi xidmət üzrə məhdudlaşdırma və ya bir ilədək müddətə intizam xarakterli hərbi hissədə saxlama və ya bir ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır. Emin İbrahimovun barəsində 332.1 maddəsi üzrə hökmün nə vaxt çıxarıldığı haqda məlumat yoxdur.

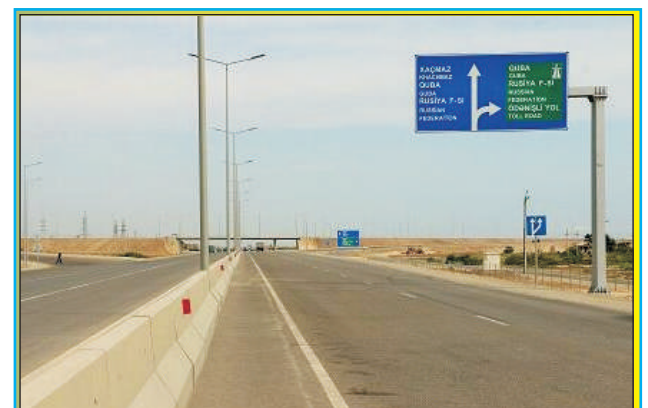
Qeyd edək ki, Azərbaycanda ən ağır yol nəqliyyat hadisəsi törətmiş şəxsə maksimum 12 il müddətinə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilir. Sürücülük hüququ isə ən çox 5 il müddətinə məhdudlaşdırılır.

güclü təsir edən maddələrin təsiri altında və nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququ olmadığı halda qəza törədərsə, zərərçəkmiş şəxsin sağlamlığına az ağır zərər vurarsa, onu aşağıdakı cəza gözləyir:

- 3 ilə qədər nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 5-7 min manat cərimə

- 3 ilədək müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 3 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə

Əgər bu halda sürücü qəza törədən zaman zərərçəkmiş şəxsin sağlamlığına ağır zərər vurarsa, onu 4 ilədək müddətə nəqliyyat vasitələrini idarə etmək hüququndan məhrum edilməklə 4 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzası gözləyir. Eyni əməllər ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olarsa, sürücü 5 ilədək sürücülük hüququndan məhrum edilə, 5-8 ilədək azadlıqdan məhrum edilə bilər.

Bakı-Quba-Rusiya yolu ilə bağlı sürücülərə xəbərdarlıq

Bakı-Quba-Rusiya Federasiyası ilə dövlət sərhədi avtomobil yolunun 72.5-ci km-də yeni inşa edilən yerüstü piyada keçidinin aşırım hissəsinin quraşdırılması ilə əlaqədar olaraq 13 fevral saat 9:00-dan axşam saatlarına qədər işlərin aparıldığı istiqamətə uyğun əks istiqamət üzrə ikitərəfli hərəkət təmin olunacaq.

Musavat.com-un xəbərinə görə, Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyi sürücülərdən sözügedən hissədə hərəkətdə olarkən diqqətli olmağı, yol hərəkəti qaydaları və iş aparılan ərazilərdə qoyulan müvəqqəti nişanların tələblərinə riayət etməyi xahiş edir.

AAYDA yarana biləcək müvəqqəti narahatlığa görə üzr istəyir.

Bakıda tarixi abidələrə 400-dən çox qanunsuz müdaxilə olub

Ötən il ərzində paytaxtda yerləşən abidə-binalarda fəaliyyət göstərən obyektlərdə qanunsuz yerləşdirilən, abidələrin xarici görkəmini pozan 400-dən artıq reklam lövhəsi, eləcə də digər müdaxilə halları müəyyən olunub.

Bu barədə "Report"-un sorğusuna cavab olaraq Mədəniyyət Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpası üzrə Dövlət Xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, müəyyən olunmuş qanunsuz müdaxilələr və yol verilmiş nöqsanlar aradan qaldırılıb.

Nöqsanların böyük hissəsi uzun illər ərzində abidələrin qanunun tələblərinə zidd olaraq istifadəsi nəticəsində yaranıb. Mülkiyyətçi və ya icarədarlar tərəfindən qanunsuz müdaxilələr, kommunikasiya xətlərinin çəkilməsi, məişət qurğularının vurulması, əlavə tikililər və artırmalar, tarixi tikilinin təyinatına uyğun gəlməyən istifadə halları kimi faktlar müəyyən edilib.

MUSAVAT

Son səhifə

N 27 (8400) 13 fevral 2024

Konqonun paytaxtı Yer üzündən silinə bilər

Tez-tez baş verən daşqınlar və global iqlim dəyişikliyi təsirləri səbəbindən Konqo Demokratik Respublikasının (KDR) paytaxtı Kinqasa yer üzündən silinə təhlükəsi ilə qarşılaşıb. Bu fikri Konqo çayının sahilində yerləşən 18 milyon əhali olan şəhərin senatoru Didye Mumenqi deyib. "Xatırladaq ki, Konqo çayının daşqınları 1961-ci ildə artıq kritik həddə çatmışdı. Paytaxt ilk dəfə demək olar ki, tamamilə suya qərq olmuşdu. Sonra oxşar daşqınlar hər 10 ildə bir dəfə baş verməyə başladı. Amma 2019-cu ildən sonra interval qısaltdı - növbəti fəvqəladə hal 2023-cü ildə, yəni 4 il sonra yaşandı. Daşqınların daha tez-tez baş verməsi təhlükəsi Kinqasamı apokaliptik vəziyyətə sala bilər", - senator bildirib.

O, kəndəli sənətinin baş verməməsi üçün 2036-cı ilə qədər paytaxtın inkişafı məqsədilə düşünmüş və məntiqli plan qəbul etməyi məsləhət görüb.

Qeyd edək ki, 1881-ci ildə qurulan Kinqasa sürətlə böyüyür. Şəhərdə 1984-cü ildə 2.6 milyon, 2005-ci ildə 5.3-7.3 milyon, 2017-ci ildə 11.8 milyon, hazırda isə 18 milyona yaxın insan yaşayır. Demografların proqnozlarına görə, 2050-ci ilə qədər DXR-in paytaxtının əhali 35 milyon nəfərə çatacaq.

"Alyaskapox" virusundan ilk ölüm qeydə alınıb

"Alyaskapox" virusundan ilk ölüm faktı qeydə alınıb. Virus səbəbindən yaşanan ilk ölüm ABS-ın Kenay yarımadasında baş verib. Versiyalardan birinə görə, infeksiya mənbəyi mərhumla birlikdə yaşayan pişik olub.

Alyaskanın səlahiyyətlilərinə görə, yaşlı adam uzun müddətdir xəstə olub və həkimlərin nəzarəti altında idi. Həkimlərin onun çiçək xəstəliyinə tutulduğunu hesab ediblər, çünki onda bu xəstəliyə xas olan simptomlar müşahidə olunub: qızdırma, böyümüş limfa düyünləri, qırmızı ləkələr və immun sisteminin zəifləməsi. Lakin kişinin ölümündən sonra həkimlər onun xəstəlik tarixçəsini və analiz nəticələrini yenidən nəzərdən keçiriblər.

Kişinin qanında "Alyaskapox" kimi tanınan AKPV virusunun izləri tapılıb.

Bu virus 2015-ci ildə aşkar edilib. Bu günə qədər yalnız beş nəfər bu virusa yoluxub, onlardan hamısı sağ qalıb. Virusoloqların fikrincə, virus ilkin olaraq mal-qarada yaranıb, sonra gəmiricilərə, onlardan isə ev pişiklərinə keçib. Ehtimal olunur ki, ölən təqaüdə ev heyvanının yüngülcə dişləməsi nəticəsində xəstələnib.

Yaponiyada ilk avtonom taksi xidməti

Yaponiyanın aparıcı avtomobil konserni "Toyota Motor" 2024-cü ilin yayından başlayaraq Daiba ərazisində sərnişinləri daşıyacaq avtonom taksi xidmətinə başlamaq niyyətindədir. Sürücüsüz nəqliyyat vasitələrinin ümumi istifadədə olan yollarda bu məqsədlər üçün istifadəsi Yaponiyada ilk dəfə sınaqdan keçiriləcək.

Avtomobil istehsalçısı əvəzindən müəyyən edilmiş yol şəraitinin real vaxt rejimində monitorinqinə və təhlükəli vəziyyətlərin proqnozlaşdırılmasına imkan verən

süni intellekt texnologiyası ilə təchiz edilmiş "Toyota Sienna" minivenindən istifadə olunacaq. Qeyd edək ki, Tokio körfəzinin sahilində yerləşən Daiba ticarət və əyləncə rayonu, şəhərin turistik yerlərindən biri hesab olunur. Avtomobil Daiba küçələrində avtonom şəkildə hərəkət edə bilsə də, idarəetmə və təhlükəsizlik üçün içəridə bir sürücü olacaq. 2025-ci ildən etibarən xidmətin Tokionun mərkəzi ərazilərinə qədər genişləndirilməyi, həmçinin pullu olacağı planlaşdırılır.

İstanbulda "keçmiş sevgililər bazarı" təşkil edildi

Türkiyədə İstanbulun Nişantaşı rayonunda 14 fevral Sevgililər Gününe bir neçə gün qalmış "keçmiş sevgililər bazarı" təşkil edilib. Keçmiş sevgililərinin əşyalarını satmaq istəyənlər məhsulların üzərinə maraqlı qeydlər qoyaraq piştaxtalarda satışa çıxarıblar.

Keçmiş sevgililərinin əşyalarını piştaxtada satdığını bildiren Yiğit Sahur indiki sevgilisi ilə bunu sosial şəbəkələrdən birində gördüklərini qeyd edib. "Onunla danışib, digər keçmiş əlaqələrimizdən qalan əşyaları yığıb bura gəldik və satmağa başladım. Sevgilimlə məhsulların üzərinə bəzi qeydlər yazmışam, bəzi məhsullar isə dostlarımızın köhnə münasibətlərindən qalıb", - deyər Sahur qeyd edib.

Canavarlarda xərcəngdən ölməyə imkan verən genlər tapıldı

Çernobil Atom Elektrik Stansiyasının (AES) təcrid zonasında yaşayan canavarların xərcəngdən sağ qalmasına imkan verən genom var. Bu barədə Princeton Universitetinin bioloqu Kara Lavın İntegrativ və Müqayisəli Biologiya Cəmiyyətinin saytında dərc olunmuş araşdırma məqaləsində deyilir.

Araşdırma artan xərcəng riskinə davamlı görünən canavar genomunun spesifik bölgələrini müəyyən edib. Qeyd edək ki, Ukraynanın şimalındakı Pripyat şəhəri yaxınlığında Çernobil Atom Elektrik Stansiyasının 4 sayılı nüvə reaktorunda 1986-cı il 26 aprel tarixində qəza baş verib. Yaralıların ümumi sayı mübahisəli bir məsələ olaraq qalır. Yayılan radiasiya nəticəsində ölüm sayının təxminləri, bir BMT araşdırmasında 4.000-dən, "Greenpeace" araşdırmasında göstərilən 200.000-ə qədər dəyişir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Ahtapotların 8 qolu yoxdur, 6 qolu və 2 ayağı var.
- * Bir çox məməlilərin orta ömrü 1,5 milyard ürək döyüntüsüdür.
- * Regenerasiya qabiliyyətinə malik tarantulalar ekzoskeletini və daxili orqanlarını yeniləri ilə əvəz edir.
- * Hörmüçəklər suyun üzərində gəzə və suyun altında nəfəs ala bilirlər.
- * Kəpənlərin uçması üçün bədən temperaturu 30°C-dən yuxarı olmalıdır.
- * Koalaların da insanlar kimi unikal barmaq izləri var.
- * Yetkin bir canavar gündə təxminən 9 kilo ət istehlak edir.
- * 2030-cu ilə qədər bu tələbatın 80% artacağı gözlənilir.
- * Pələnglər ovlaya bilmədikləri üçün ön dişləri zədələnsə və ya itərsə, aclıqdan ölə bilər.
- * Atlantik qızılbalığının iyilmə qabiliyyəti itlərinkindən təxminən 1000 dəfə yaxşıdır.
- * Əqrəblər maddələr mübadiləsini yavaşlatmaqla heç bir qidaya və suya ehtiyac duymadan bir il yaşaya bilirlər.
- * Böyük ağ köpəkbalığı heç bir şey yemədən 3 ay yaşaya bilər.
- * Araşdırma görə, quşların bir-birinə dəyməməsinin səbəbi onların istiqamətini daim sağa dəyişməsidir.
- * Növbəti 15 ildə günəş və külək enerjisi investisiyalarına üstünlük verilərsə, 2030-cu ildə bərpa olunan enerjinin ümumi payı 47%-ə yüksələ bilər. Başqa sözlə, biz elektrik enerjisinə olan tələbatımızın demək olar ki, yansını bərpa olunan mənbələr hesabına ödəyə bilərik.

Alimlər "cavanlaşdırıcı çay" kəşf ediblər

Alimlər "cavanlaşdırıcı çay" kəşf ediblər. Hər gün bu çayı içən insan qocalıqdan və xəstəlikdən uzaqdır. Alimlər bununla bağlı araşdırma aparıb.

Müəyyən edilib ki, həmin çayın tərkibində qan damarlarında təhlükəli hissəcikləri parçalayan Epigallocatechin Gallate (EGCG) kimi tanınan unikal bir bitki birləşməsi var. Müntəzəm yaşıl çay içmək beyin sağlamlığını yaxşılaşdırır və hətta həyatın sonrakı dövrlərində qocalmanın yavaşlamasına kömək edə bilər. Hər gün üç stəkan (hər biri 200 ilə 250 ml arasında) yaşıl çay içmək beyin sağlamlığına müsbət təsir etmək üçün kifayətdir.

Nyukasl Universitetinin tədqiqatçısı Dr.Edvard Okellonun fikrincə, həmin çaydan davamlı olaraq istifadə edilməlidir. Çünki yaşıl çay ümumi beyin gücünü artırır və EGCG-bitki birləşməsi bu təsirdən məsuldur. EGCG asetilkolin səviyyələrini artıraraq işləyir, bu da müəyyən funksiyaların yaxşılaşmasına səbəb olur. Altı il ərzində 85 yaşdan yuxarı insanların çay istehlakı araşdırıldı və çay istehlakının koqnitiv funksiyalarında ki eniş yavaşlatdığı ortaya çıxdı, burada daha vacib məsələ isə çay miqdarıdır. Bu səbəbdən araşdırmada məlum oldu ki, ən azı üç fincan çay (gündə) sağlamlıq üçün faydalıdır.

Digər tədqiqatçı Dr.Michael Mosley bildirib ki, çay bir çox sağlamlıq faydalarını təmin edə bilər. Xüsusilə beyin sağlamlığı üçün əhəmiyyətli bir içkidir. Yaşıl çaya alışmaq bir qədər zaman ala bilər, bu dad əslində çayın tərkibindəki polifenollardan qaynaqlanır. Üstəlik, bu çayın idman edərkən daha çox yağ yandırmaq, əhvalı yaxşılaşdırmaq, ürək xəstəliyi və digər xəstəliklərin riskini azaltmaq kimi əlavə sağlamlıq faydaları da mövcuddur.

Mütəxəssislər yaşıl çayın müntəzəm qəbulunun da südün sağlamlığına faydalı olduğunu, iltihabı azaltıldığını və xolesterolini aşağı saldırdığını bildiriblər. Xüsusilə aktiv həyat sürmək, zehni məşq etdirmək və ictimai aktivliyi qorumaq da önəmlidir.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500